

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Batman İli

Kamp ve Karavan Turizmi

Ön Fizibilite Raporu

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

Batman İli

Kamp ve Karavan Turizmi

Ön Fizibilite Raporu

Hazırlayan
Bahar RÜZGAR
Batman Yatırım Destek Ofisi

2021
EYLÜL

RAPORUN KAPSAMI

Bu Ön Fizibilite Raporu, Batman İlinde kamp ve karavan alanı (kamping) kurulmasının uygunluğunu tespit etmek, yatırımcılarda yatırım fikri ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmak amacı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Dicle Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu Rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacı ile hazırlanmıştır. Rapor'da yer alan bilgi ve analizler Rapor'un hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yatırımcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapor'daki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu Rapor'a dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan şahıs ve kurumlara aittir. Bu Rapor'daki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Dicle Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu Rapor'un tüm hakları Dicle Kalkınma Ajansı'na aittir. Rapor'da yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Dicle Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan Rapor'un içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
TABLolar.....	3
ŞEKİLLER.....	4
1. YATIRIMIN KÜNYESİ	5
2. EKONOMİK ANALİZ	7
2.1. Sektörün Tanımı.....	7
2.2. Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler	9
2.3. Sektörün Profili	14
2.4. Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep.....	25
2.5. Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini.....	29
2.6. Girdi Piyasası.....	30
2.7. Pazar ve Satış Analizi	31
3. TEKNİK ANALİZ.....	34
3.1. Kuruluş Yeri Seçimi	34
3.2. Üretim Teknolojisi.....	35
3.3. İnsan Kaynakları	37
4. FİNANSAL ANALİZ	39
4.1. Sabit Yatırım Tutarı	40
4.2. Yatırımın Geri Dönüş Süresi.....	41
5. ÇEVRESEL ve SOSYAL ETKİ ANALİZİ	41
KAYNAKLAR.....	43
Ek-1: Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler.....	44

TABLolar

Tablo 1. Nace Sınıflama Sistemine Göre Faaliyet Tanımı	9
Tablo 2. Bölgesel Teşvik Uygulamalarında Sağlanan Destek Unsurları.....	11
Tablo 3. Gelen Turist Sayısına Göre İlk On Ülke.....	15
Tablo 4. Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Yıllara ve Aylara Göre Değişimi.....	16
Tablo 5. Türkiye Turizm Geliri İstatistikleri (2019-2021)	17
Tablo 6. Türkiye'de Bakanlık Ve Belediye Belgeli Toplam Tesis ve Yatak Sayısı (2002 - 2020)..	17
Tablo 7. TRC Bölgesinde Bakanlık Belgeli Tesis, Oda Ve Yatak Sayıları (2020)	19
Tablo 8. TRC Bölgesinde Belediye Belgeli Tesis, Oda ve Yatak Sayıları (2021).....	20
Tablo 9. Turizm Gelirlerinin Harcama Kalemlerine Göre Dağılımı (2019- 2020)	20
Tablo 10. Avrupa Karavan Sayıları.....	21
Tablo 11. Ülkemizde Turizm Belgeli Camping Tesislerine Geliş ve Doluluk Oranı (2015-2020)22	
Tablo 12. Ülkemizde Turizm Belgeli Camping Tesislerinde Geceleme ve Ortalama Kalış Süresi (2015-2020)	23
Tablo 13. Ülkemizde Belediye Belgeli Camping Tesislerine Geliş ve Doluluk Oranı (2015-2020)	24
Tablo 14. Ülkemizde Belediye Belgeli Camping Tesislerinde Geceleme ve Ortalama Kalış Süresi (2015-2020)	25
Tablo 15. Türkiye Turizm İstatistikleri	26
Tablo 16. Uluslararası Turizmin Ülke Ekonomilerindeki Yeri.....	27
Tablo 17. Gelen Turist Sayısına Göre Dünyada İlk 5 Ülke ve Türkiye Karşılaştırması.....	28
Tablo 18. Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Aylara Göre Dağılımı (2019-2021)	28
Tablo 19. Türkiye Turizm Belgeli Camping İstatistikleri I (2011-2020)	29
Tablo 20. Türkiye Turizm Belgeli Camping İstatistikleri II (2011-2020).....	29
Tablo 21. İlk 5 Yıllık Tahmini Kapasite Kullanım Oranı	30
Tablo 22. Gzft (Swot) Analizi	32
Tablo 23. Kamp Karavan Konaklama Satış Tahmini(İlk 5 Yıl).....	33
Tablo 24. Kamp Ve Karavan Alanı Öngörülen Kira Bedelleri.....	33
Tablo 25. Kullanılacak Makine Ekipman Bilgileri	36
Tablo 26. Batman İli Nüfusunun Eğitim Durumu.....	37
Tablo 27. Batman İlindeki Çalışma Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı.....	37
Tablo 28. Batman İlindeki Genç Nüfusun Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı	37
Tablo 29. Batman İli Göç İstatistikleri.....	38
Tablo 30. Batman İli Yıllar İtibariyle İşsizlik Verileri HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.	
Tablo 31. İstihdam Edilecek Personellerin Unvanı, Sayısı, Maaşı	39
Tablo 32. Finansal Analiz Varsayımları.....	39
Tablo 33. Toplam Yatırım Tutarı	41

ŞEKİLLER

Şekil 1. Turizm Faaliyetleri Türleri	7
Şekil 2. Niş Turizm Bölümleri	8
Şekil 3. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Bakanlık Belgeli Konaklama Tesislerinin Yatak Sayıları (2020)	18
Şekil 4. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri Yatak Sayıları (2020)	19
Şekil 5. Türlerine Göre Turizm Belgeli Konaklama Tesislerinin Sayısı (2020).....	22
Şekil 6. Türlerine Göre Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri (2020).....	24
Şekil 7. Milliyetlerine Göre Ülkemize Gelen Yabancı Ziyaretçiler 2019-2020 (İlk On).....	26
Şekil 8. Önerilen Yatırım Yeri.....	35
Şekil 9. Batman İli Yıllar İtibariyle İşsizlik Verileri.....	38

BATMAN İLİ KAMP VE KARAVAN TURİZMİ (KAMPING) ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1. YATIRIMIN KÜNYESİ

Yatırım Konusu	Kamp ve Karavan Turizmi (Kamping) Ön Fizibilitesi	
Üretilen Ürün/Hizmet	Kamp ve Karavan Alanı	
Yatırım Yeri (İl - İlçe)	Batman - Hasankeyf	
Tesisin Teknik Kapasitesi	Çadır Konaklaması: 9000 gece/yıl Karavan Konaklaması: 3000 gece/yıl	
Sabit Yatırım Tutarı	921.642 USD	
Yatırım Süresi	12 Ay	
Sektörün Kapasite Kullanım Oranı	% 40	
İstihdam Kapasitesi	13 kişi (ilk yıl)	
Yatırımın Geri Dönüş Süresi	5-6 yıl	
İlgili NACE Kodu (Rev. 3)	55.30.36 - Kamp alanlarının, motorlu karavan, vb. için park yerlerinin faaliyetleri (çadır veya karavan ile kamp kurma amaçlı açık hava tesisi sağlanması, yetişkinler veya çocuklar için kamp programlarında ve avcılık kamplarında konaklama hizmetinin sağlanması, vb.)	
İlgili GTİP Numarası	-	
Yatırımın Hedef Ülkesi	Tüm ülkeler	
Yatırımın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Etkisi	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki
	Amaç 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	- Amaç 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı - Amaç 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
Diğer İlgili Hususlar	Doğa, kültür, tarih turizmi merakı olan, yeni yerler keşfetmekten keyif alan turistler için Batman'da kamp ve karavan alanı yatırımı yapılacaktır.	

Subject of the Project	<i>Camping and Caravan Tourism Pre-Feasibility</i>	
Information about the Product/Service	<i>Camping and Caravan Facility</i>	
Investment Location (Province-District)	<i>Batman - Hasankeyf</i>	
Technical Capacity of the Facility	<i>Tent Accommodation: 9000 nights/year Caravan Accommodation: 3000 nights/year</i>	
Fixed Investment Cost (USD)	<i>921.642 USD</i>	
Investment Period	<i>12 months</i>	
Economic Capacity Utilization Rate of the Sector	<i>40 %</i>	
Employment Capacity	<i>13</i>	
Payback Period of Investment	<i>5-6 years</i>	
NACE Code of the Product/Service (Rev.3)	<i>55.30.36 - Activities of camping areas, activities of parking areas for motor caravans, etc. (providing outdoor facilities for camping with tents or caravans, providing accommodation services in camping programs and hunting camps for adults or children, etc.).</i>	
Harmonized Code (HS) of the Product/Service	<i>N/A</i>	
Target Country of Investment	<i>All countries</i>	
Impact of the Investment on Sustainable Development Goals	<i>Direct Effect</i>	<i>Indirect Effect</i>
	Goal 8: Decent Work and Economic Growth	- Goal 9: Industry, Innovation and Infrastructure - Goal 11: Sustainable Cities and Communities
Other Related Issues	<i>A camping and caravan area investment will be made in Batman for tourists who are interested in nature, culture and history tourism and like discovering new places.</i>	

2. EKONOMİK ANALİZ

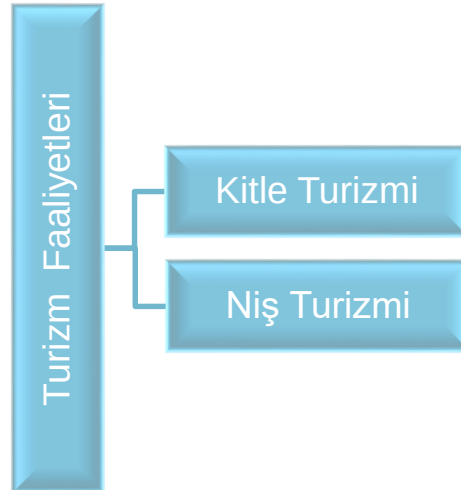
2.1. Sektörün Tanımı

Turizm, seyahat eden insanların konaklama, ulaşım, yeme-içme, gezi, rehberlik gibi ihtiyaçlarının karşılanması için yürütülen tüm faaliyetler ve bu faaliyetleri kendine iş olarak seçmiş olan sektördür. Turistlere yönelik seyahat organizasyonu, konaklama, eğlence gibi hizmetlerin sunulmasını içeren geniş kapsamlı turizm sektörü bünyesinde birçok alt sektörü de bulundurmaktadır. Boş zaman kavramının değerlendirilmesinin bir yolu olarak görülen turizm sektörünün geçmişi çok eskiye dayanmakla birlikte gelişen teknoloji sayesinde, sektör günümüzde çeşitli formlarda karşılık bulmaktadır. Turizm sektörünün sürekli değişim ve hızlı gelişime dayanan dinamik yapısı küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta, haberleşme, ulaşım ve teknolojik imkânların artması ve çeşitlenmesi ile turizm sektörü zamanla farklı boyutlar kazanmaktadır. Bu nedenle, bir bölgenin turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesinin turizm ürününü sunmadaki rekabetçi gücüne bağlı olduğunu söylemek mümkündür.

Turizm sektörü; sabit sermaye yatırımlarının yüksek olduğu, bileşik ürün üreten, teknolojik gelişmelere rağmen emek yoğun özellikli, arz açısından konaklama yatırımlarında kısa sürede esneklik gösteremeyen, siyasi, sosyal ve ekonomik gelişme ve değişimlere duyarlı bir sektördür. Ülkelere döviz girdisi sağlamakta, istihdamı ve verimliliği arttırmakta, uluslararası alanda ülkelerin iletişim ve etkileme gücünü yükseltmekte, bütünleştirici iklim ve barış ortamı yaratılmasına katkı sağlamakta ve dış ticaret açıklarının ve işsizlik sorunlarının çözülmesinde önemli roller üstlenmektedir. Bu rollerinden dolayı turizm sektörü dünya genelinde birçok ülkenin stratejik önceliği haline gelmiştir (Bilgiçli & Altınkaynak, 2016).

Şekil 1’de görüldüğü üzere turizm faaliyetleri kitle turizmi ve niş turizm olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kitle turizmi, kalabalık gruplar halinde genellikle paket turlarla bir destinasyona gelinmesidir. Turizmin başlangıç hareketi olan kitle turizmine günümüzde hâlâ talep olsa da zamanla niş turizm türleri ortaya çıkmıştır. Niş turizmde daha küçük grupların spesifik ilgi alanlarının çerçevesinde daha özel destinasyonlara ziyareti söz konusudur.

Şekil 1. Turizm Faaliyetleri Türleri

Niş turizmin bireylerin belirli ürünler için bireysel ihtiyaçları veya çıkarlarıyla spesifik olarak tanımlanmış gruplara hitap ettiği anlaşılmaktadır. Niş turizm kendi içerisinde beş farklı bölüme ayrılabilir (Novelli, 2005).

Şekil 2. Niş Turizm Türleri

Dünya genelinde turist profilindeki belirgin değişimler turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesini zorunlu kılmıştır. İnsanlar, yeni ve keşfedilmemiş destinasyonlarla ilgilenmeye başlamış, klasikleşen turizm algısından çıkarak alternatif turizm türlerine yönelmişlerdir. Niş turizm faaliyetlerinden biri olan kamping bilinenen daha eski bir tarihe dayanmaktadır. Dünyada ilk kamping organizasyonu Amerika’da 1861 yılında, ilk tatil amacı taşıyan kamplar ise 1874 yılında yapılmaya başlanmıştır. 1876 yılında ilk özel olarak nitelendirebileceğimiz kamplar, 1885 yılında ilk kez bütün yaş gruplarına ve eğitim seviyelerine hitap eden kamplar organize edilmiştir. Kampçılık odaklı yazılmış ilk bilinen kitap kampçılığın kâşifi olarak nitelendirilen Thomas Hiram Holding tarafından 1908 yılında yazılmıştır. 1910 yılında da American Camp Association (Amerikan Kamp Birliği) kurulmuştur (Göktaş, Çetin, & Kızıllırmak, 2017). Eskiden bir ulaşım aracı olarak kullanılan karavan ise zaman içerisinde ev konforunda geliştirilmiş bununla birlikte seyahat edenlerin birçok gereksimini karşılayabildikleri, özel donatı alanlarına sahip karavan alanları yapılmış böylelikle kamp ve karavan turizmi trendi başlamıştır. Sakin, huzurlu ve kalabalıktan uzak destinasyonlarda doğa ile iç içe özgür bir seyahat olanağı sunan kamp ve karavan turizmi günümüzde tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi ile birlikte yükselişe geçmiştir. Kamping alanları, 1 Haziran 2019 tarih ve 30791 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte “deniz, göl, dağ gibi doğal güzelliği olan yerlerde kurulan ve genellikle müşterilerin kendi imkânlarıyla geceleme, yeme-içme, dinlenme, eğlence ve spor ihtiyaçlarını karşıladıkları en az 10 ünitelik tesislerdir.” şeklinde tanımlanmaktadır. Kamp ve karavan alanlarının NACE sınıflaması Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. NACE Sınıflama Sistemine Göre Faaliyet Tanımı

NACE KODU	TANIM
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri
55	Konaklama
55.30	Kamp alanları, motorlu karavan ve karavan tipi treyler (römork) park hizmetleri
55.30.36	Kamp alanlarının, motorlu karavan, vb. için park yerlerinin faaliyetleri (çadır veya karavan ile kamp kurma amaçlı açık hava tesisi sağlanması, yetişkinler veya çocuklar için kamp programlarında ve avcılık kamplarında konaklama hizmetinin sağlanması, vb.)

Kaynak: TÜİK Sınıflama Sunucusu

2.2. Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler

2.2.1. Yatırım Teşvik Sistemi

Yatırım teşvik sisteminin amacı; kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda tasarrufların katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirilmesine, cari açığın azaltılması amacıyla ithalat bağımlılığı yüksek olan ara malı ve ürünlerin üretiminin artırılmasına, üretim ve istihdamın artırılmasına, uluslararası rekabet gücünü artıracak ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek genel, bölgesel, öncelikli ve stratejik yatırımların özendirilmesine, uluslararası doğrudan yatırımların artırılmasına ve bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesidir (Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar, 2012).

15/06/2020 tarih ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren *Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ* kapsamında iller bölgelere ayrılmıştır. Teşviklerin boyutları ve çeşitlilikleri bu bölgelere göre belirlenmiştir. Bu doğrultuda ilgili mevzuata göre Batman, teşvikler açısından 6. Bölge’de yer almaktadır.

6. Bölge Teşvik Unsurları Tablo 2’de sunulduğu üzere aşağıda yer alan kalemleri içermektedir:

- Katma Değer Vergisi İstisnası
- Katma Değer Vergisi İadesi
- Gümrük Vergisi İstisnası
- Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği
- Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği
- Gelir Vergisi Stopajı Desteği
- Vergi İndirimi
- Yatırım Yeri Tahsisi
- Faiz-Kâr Payı Desteği
- Enerji Desteği
- Diğer Vergi ve Harç İstisnaları

KDV İstisnası

Gerçekleştirilecek yatırım ile yurt içi veya yurt dışından satın alınacak makine, ekipman ve teçhizat için Katma Değer Vergisi alınmamaktadır.

KDV İadesi

İmalat sanayiine yönelik Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlara ilişkin bina-inşaat harcamalarında Katma Değer Vergisi iade edilmektedir.

Gümrük Vergisi İstisnası

Yatırımlarda yurt dışından temin edilecek makine, ekipman ve teçhizat satın alımında Gümrük Vergisi alınmamaktadır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği

Yatırım neticesinde istihdam edilecek personelin Sigorta Primi İşveren Hissesi'nin asgari ücrete eşdeğer kısmı 10 yıl süresince (OSB'de ise 12 yıl) devlet tarafından teşvik olarak ödenmektedir.

Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği

Yatırımla kurulacak tesis bünyesinde istihdam edilen personelin Sigorta Primi İşçi Hissesi'nin asgari ücrete denk gelen kısmı, en fazla 10 yıl sürecek şekilde, işveren adına Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Gelir Vergisi Stopajı Desteği

Gerçekleştirilecek yatırımla kurulacak tesiste istihdam edilen personelin ücretlerinin asgari ücrete tekabül eden kısmından hesaplanan Gelir Vergisi Stopajı Teşvik Belgesi'nde belirtilen personel sayısını aşmamak kaydıyla tesisin faaliyete geçtiği günden itibaren 10 yıl süresince alınmamaktadır.

Vergi İndirimi

Yatırımın 6. Bölge'de olması nedeniyle Bölgesel Destekler çerçevesinde sunulan Vergi İndirimi'nden yatırıma katkısı %50 (OSB'de ise %55) olacak şekilde yararlanmak mümkündür. Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi'nde %90 oranında indirim devlet tarafından teşvik olarak sağlanmaktadır. İmalat sanayi sektöründe Bölgesel ve Stratejik Teşvik Uygulamaları kapsamında Vergi İndirimi desteğinde uygulanacak yatırıma katkı oranları 6. Bölgede %65 (OSB'de ise %70), Vergi İndirimi %100 oranında ve yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde yatırımcının diğer faaliyetlerinden elde ettiği kazançlarına uygulanacak oranın %100 olarak uygulanmasına ilişkin süre 31/12/2022 tarihine kadar devam edecektir.

Yatırım Yeri Tahsisi

Bölgesel Desteklerden yararlanacak yatırımlara başlangıç maliyetlerini düşürmek amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yer tahsisi sağlanabilmektedir.

Faiz/Kar Payı Desteği

Tesisin 6. Bölge'de inşa edilecek olması dolayısıyla yatırımın en fazla %70'ini sağlayacak şekilde kullanılacak kredilerin TL cinsinden olan kredilerde faizin/kâr payının 7 puanı, dövizle alınan veya dövizle endeksli olarak kullanılan kredilerde ise 2 puanı devlet tarafından karşılanmaktadır.

Enerji Desteği

İmalat sanayi yatırımlarının OSB'de gerçekleştirilmesi ve asgari 2 milyon TL yatırım tutarı şartını sağlayan yatırımların işletmeye geçilmesini müteakip gerçekleşen sabit yatırım tutarının %25'ini aşmamak üzere aylık elektrik enerjisi giderlerinin azami %30'u 3 yıl süreyle işletme bazında 10 milyon TL'ye kadar karşılanabilir.

Diğer Destekler

- Damga Vergisinden İstisna Edilen Kağıtlar ve Harçlar Kanunu Kapsamındaki İstisnalar (Yatırım mallarına ilişkin olarak bu malların üreticileri ve tedarikçileri arasında düzenlenen, yatırıma yönelik gayri maddi hakların kiralanması ve satın alınmasına ilişkin düzenlenen, sabit kıymet yatırımlarının imal ve inşasına yönelik düzenlenen sözleşmeler, taahhütnameler, teminatlar ve bu mahiyetteki ile danışmanlık ve teknik müşavirlik hizmetlerine ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik)
- Emlak Vergisi Kanunu Kapsamındaki İstisnalar (inşa edilen binalar için, inşalarının sona erdiği tarihi takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile iktisap olunan veya tahsis edilen araziler için, yatırım teşvik belgesi süresince)
- Belediye Gelirleri Kanunu Kapsamındaki İstisnalar (parselasyon, ifraz ve tevhit, plan ve proje tasdik, zemin açma izni ve toprak hafriyatı ile yapı kullanma izni harçları)

Tablo 2. Bölgesel Teşvik Uygulamalarında Sağlanan Destek Unsurları

Teşvik Unsurları			6. Bölge
Katma Değer Vergisi İstisnası			Var
Katma Değer Vergisi İadesi			Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti			Var
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı	OSB EB Dışı	%65
		OSB EB İçi	%70
	Vergi İndirim Oranı		%100
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			10 yıl
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			10 yıl
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		OSB Dışı	10 Yıl
		OSB İçi	12 Yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			Var
Faiz-Kâr Payı Desteği		İç Kredi	7 Puan
		Döviz/ Dövizle Endeksli Kredi	2 Puan
		Azami Destek Tutarı	1.800.000 TL
Enerji Desteği			Sabit yatırım tutarının azami %25'i Aylık elektrik enerjisi giderlerinin azami %30'u 3 yıl süreyle işletme bazında azami 10 milyon TL

Kaynak: Yatırımlarda Devlet Yardımları sunumundan aynen alınmıştır, STB, 2021.

Yatırım teşvik sistemine başvuru E-TUYS aracılığıyla elektronik ortamda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na yapılmaktadır. Başvuru için öncelikle nitelikli elektronik sertifika (e-imza) edinilmesi ve yetkilendirme başvurusunun yapılması gerekmektedir. Yetkilendirme işlemi için başvuru evrakları¹ "Elektronik Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi Yetkilendirme İşlemi Başvuru Usûl Ve Esasları" çerçevesinde "Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)" vasıtası ile Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü KEP adresine gönderilir. Yetkilendirme talebinin Genel Müdürlükçe sonuçlandırılmasının akabinde E-TUYS üzerinden işlem yapmaya yetkili kişiler tarafından sisteme giriş yapıp işlemler başlatılabilir. E-TUYS sisteminde gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin detaylı bilgiler için kılavuzlarda tanımlı adımların takip edilmesi gerekmektedir.

¹ Başvuru evraklarına bu web sayfasından ulaşılmaktadır: <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri>

Batman Kamp ve Karavan (Kamping) Tesisi Yatırım Teşvik Analizi

Kamping tesisi yatırımı; Ulusal Faaliyet ve Ürün Sınıflaması (US-97) sistemine göre 5510.4.00.00 numarası altında “kamping ve konaklama alanları” olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu kod, bölgesel desteklerden yararlanacak yatırım konuları arasında yer almamaktadır. Turizm yatırım/işletme belgeli oteller, butik oteller, tatil köyleri, özel konaklama tesisleri ve dağ/yayla evleri dışında kalan turizm konaklama tesisleri, Yatırım Teşvik Sistemi kapsamında “Teşvik Edilmeyecek Yatırımlar” olarak değerlendirilmektedir. Buna göre, kampingler genel teşvik unsurlarından da yararlanamayacaktır.

2.2.2. Diğer Destekler

Diğer destekler ve bu desteklere dair bilgiler aşağıdaki açıklanmıştır.

Kalkınma Ajansı Destekleri

Dicle Kalkınma Ajansı, detayları yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydı ile, yerel idarelerin, üniversitelerin, diğer kamu kurum ve kuruluşların, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, kâr amacı güden işletmelerin, kooperatiflerin, birliklerin ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin aşağıda sayılan türdeki proje ve faaliyetlerine Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde aşağıdaki kriterlere uygun olan projelere mali destek veya teknik destek sağlar.

- Bölge plan ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı proje ve faaliyetler
- Bölge plan ve programlarına uygun olarak, bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunan proje ve faaliyetler
- Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini ve ortaklık kültürünü geliştiren projeler
- Bölgenin kaynak ve imkanlarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya, rekabet gücünü ve yenilik kapasitesini artırmaya ve ulusal ve uluslararası düzeyde etki ve etkinliği artırmaya yönelik her türlü analiz, strateji, plan çalışması, araştırma ve inceleme gibi çalışmalar
- Bölgenin iş ve yatırım imkanlarının tanıtımına ve geliştirilmesine yönelik proje ve faaliyetler
- Yönetim, yenilikçi ve verimli üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, araştırma ve geliştirme, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, küçük ve orta ölçekli işletmelerle yeni girişimcileri doğrudan veya dolaylı olarak destekleyecek proje ve faaliyetler
- Türkiye'nin katıldığı ikili veya çok taraflı uluslararası programlara ilişkin faaliyetlerin bölgede tanıtımını yapan, bu programlar kapsamında proje geliştirilmesine ve kaynak teminine katkı sağlayan proje ve faaliyetler
- Bölgedeki kurum ve kuruluşların insan kaynakları ve kurumsal kapasitelerinin artırılmasına, proje üretme ve uygulama kapasitelerinin güçlendirilmesine ve hizmet sunumundaki beceri ve niteliklerinin geliştirilmesine yönelik proje ve faaliyetler.

Dicle Kalkınma Ajansı kurulduğu günden bu yana turizm sektörüne yönelik birçok destek sağlamıştır. Ancak, Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamında desteklenmeyecek sektörler/yatırımlar, kalkınma ajanslarınca ilan edilen çağrılarda da desteklenmemektedir. Dolayısıyla, bu fizibilite çalışmasının konusu olan kamp karavan alanı yatırımı için kalkınma ajansının doğrudan finansman desteği kapsamında, proje teklif çağrısı yöntemi ile vereceği mali destekten istifade etme olanağı bulunmamaktadır.

KOSGEB Destekleri²**• Geleneksel Girişimci Destek Programı**

Program ile KOSGEB girişimcilik eğitimlerini tamamlayan girişimcilerin kurduğu işletmelerin ilk dönemlerinde karşılaşacakları maddi yükü hafifleterek kendi ayakları üzerinde kalmaları

² KOSGEB destekleri, <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/3/destekler>

amaçlanmaktadır. Proje kapsamında işletme kuruluş desteği olarak gerçek kişilere 5.000,00 TL, sermaye şirketlerine ise 10.000,00 TL geri ödemesiz destek verilmektedir. Performans desteği kapsamında ise işletmenin çalıştırdığı personel için SGK'ya ödenen prim gün sayısına bağlı olarak geri ödemesiz destek sağlanmaktadır. Sigorta prim gün sayısına bağlı olarak her yıl için 5.000,00-20.000,00 TL arasında, toplamda 40.000,00 TL'ye kadar destek alınabilmektedir. İlk destek yılında asgari toplam 180 gün prim olması şartıyla 5.000 TL'den başlayan destekler 1.080 ve üzeri gün prim olması halinde 20.000,00 TL'ye kadar sunulmaktadır. İkinci destek yılında ise asgari toplam 360 gün prim olması şartıyla 5.000,00 TL'den başlayan destekler 1.444 ve üzeri gün prim olması halinde 20.000,00 TL'ye kadar sunulmaktadır. Performans desteklerinde bildirilen asgari prim gün sayılarına ulaşan girişimciler eğer; kadın, 30 yaş altı, %40 ve üzeri engel durumuna sahip çalışabilir engelli veya birinci derece şehit yakını/gazi ise kendilerine ilave her yıl için 5.000,00 TL, toplamda 10.000,00 TL ilave ödeme yapılmaktadır. Ayrıca, girişimcinin kurduğu işletmenin ihtiyaç duyacağı meslekî ve teknik sertifika için destek oranı uygulanmaksızın geri ödemesiz 5.000,00 TL'ye kadar sertifika desteği sağlanmaktadır.

- **KOSGEB İşletme Geliştirme Destek Programı**

Programın amacı küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet güçlerinin, kurumsallaşma-markalaşma düzeylerinin ve ekonomideki paylarının artırılması, kapasitelerinin geliştirilmesi ve öncelikli ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Destek programının süresi 2 yıl olup; işletmenin, programın tamamlandığı tarihten itibaren başvurması halinde bir defaya mahsus olarak destek programına tekrar başvuru yapılabilmektedir. Destekleme oranı, artırıcı yönde aksi hüküm bulununcaya kadar asgari %60 oranında ve geri ödemesiz olarak uygulanmaktadır.

- **Yurt İçi Fuar Desteği**

Yurt İçi Uluslararası İhtisas Fuarlarında 250 TL/m², Yurt İçi İhtisas Fuarları ve İzmir Enternasyonal Fuarı'nda 150 TL/m² olarak uygulanır. Program süresince en fazla 4 fuar ve toplamda 50.000,00 TL destek sağlanmaktadır. İşletme başına en fazla 50 m² alan desteklenmektedir.

- **Yurt Dışı İş Gezisi Desteği**

Konaklama, ulaşım, tercüme ve rehberlik hizmetleri, fuar giriş ücretleri, toplantı organizasyon giderleri; gezi başına gidilen ülkeye göre 5.000,00 TL veya 10.000,00 TL arasında, toplamda en fazla 30.000,00 TL olarak desteklenmektedir. Gezi programına KOSGEB'e kaydı güncel olan en az 10 işletmenin katılması gerekir.

- **Nitelikli Eleman İstihdam Desteği**

Tam zamanlı olarak işletmede yeni istihdam edilecek en az 2 yıllık üniversite mezunu, en fazla 4 personele asgari net ücretin 30'a bölünmesiyle elde edilen günlük limitlerin mevzuatta mezuniyet durumuna göre tanımlı katsayılarla çarpılması suretiyle hesaplanan günlük değer üzerinden ödeme yapılmaktadır. Desteğin üst limiti 50.000,00 TL'dir. Nitelikli elemanın yeni mezun, kadın, engelli, birinci derece şehit yakını veya gazi olması şartlarından en az birini sağlaması halinde destek oranına % 20 ilave edilmektedir.

- **Belgelendirme Desteği**

Ürün, sistem, personel, laboratuvar akreditasyon, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi, helal gıda gibi belgelerin giderleri belgenin özelliğine bağlı olarak belge başına 2.500 TL ile 10.000,00 TL arasında, toplamda ise en fazla 50.000,00 TL desteklenebilmektedir. TSE'den alınacak belgeler %100 oranında desteklenmektedir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Destekleri

16.03.1982 tarih ve 17635 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 13. maddesi hükümlerine istinaden turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelere teşvik ve destek sağlanabilmektedir. Söz konusu Kanunun 5/a maddesinde yer alan "Turizm sektöründe; bu Kanun ve diğer mevzuatta yer alan teşvik tedbirleri ile istisna, muafiyet ve haklardan

yararlanabilmek için Bakanlıktan, turizm yatırımı belgesi veya turizm işletmesi belgesi alınması zorunludur” hükmüne istinaden; yatırımların, 2634 sayılı Kanunda yer alan teşviklerden istifade edebilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm yatırımı veya işletmesi belgesi almış olması gerekmektedir. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nun 13. maddesinde ise “Turizm sektöründeki teşvik tedbirleri ile turizm yatırım ve işletmelerinin bu teşviklerden yararlanma usul ve esasları, Bakanlığın koordinatörlüğünde ilgili bakanlıklar ve mülga Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca müştereken tespit edilir. Yatırımlar için öncelik sırası; kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri ve turizm merkezleri ve Bakanlıkça tespit edilen diğer yerlerdir. Belgeli işletmelerden Cumhurbaşkanlığına her yıl belirlenen döviz miktarını sağlayanlar, ihracatçı sayılırlar.” hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre; 2634 sayılı Kanunda yer alan teşviklere ilişkin başlıklar aşağıda yer almaktadır:

- Taşınmaz Malların Turizm Amaçlı Kullanımı Amacıyla Yapılan Tahsisler
- Orman Fonuna Katkının Taksitlendirilmesi
- Elektrik, Havagazı ve Su Ücretleri
- Haberleşme Kolaylıkları
- Yabancı Personel ve Sanatkar Çalıştırılması
- Yurtdışı Turizm Fuarlarına Katılım Desteği

2.3. Sektörün Profili

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) dünya çapında tüm uluslararası turizm faaliyetlerini Avrupa, Asya, Amerika, Ortadoğu ve Afrika olmak üzere beş ana bölge üzerinden değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeye göre, turist varışları açısından Avrupa ilk sırada yer almakta, Avrupa’yı Asya ve Pasifik ülkeleri %25 oranla, Kuzey ve Güney Amerika ülkeleri ise %15’lik bir oranla takip etmektedir. Turizm gelirleri açısından ise yine Avrupa %40 ile ilk sırada, Asya ve Pasifik ülkeleri %30 ile ikinci sırada, Kuzey ve Güney Amerika ülkeleri ise %23’lük gelir oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır (www.unwto.org).

Ancak, Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını, hareketliliği büyük ölçüde kısıtladığından turizm sektörü bu krizden en çok etkilenen sektörlerin başında gelmiş ve turizm istatistiklerinde dramatik düşüşler yaşanmıştır. Dünya Turizm Örgütü’nün Temmuz 2021’de yayınlanan barometresine göre; Ocak-Mayıs 2021 döneminde turist hareketlerinde pandemi öncesi 2019 Ocak-Mayıs dönemindeki hareketliliğe oranla %85 oranında bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Asya ve Pasifik ülkelerinde ise 2021 yılının ilk 5 ayında 2019’un aynı dönemine göre turist hareketlerinde yaşanan %95’lik azalış, Avrupa’da %85, Ortadoğu’da %83, Afrika’da %81 ve Amerika’da %72 oranında karşımıza çıkmaktadır. Mayıs döneminden sonra ise uluslararası turist hareketliliğinde az da olsa artışlar görülmeye başlanmıştır.

UNWTO, beklenen iyileşme süresi hakkında güncel gelecek öngörüsünü 2021 yılı Mayıs ayında sonuçlarını yayınladığı Turizm Uzmanları Paneli’nin anketinin sonuçları üzerinden belirtmiştir. Uzmanların %49’u 2024 ve sonrasında, %36’sı 2023’te, %14’ü 2022’de ve %1’i 2021’de pandemi öncesi 2019 seviyelerine dönüş olacağını belirtmiştir. Sektörün toparlanmasının önündeki en büyük engelin ise seyahat kısıtlamalarının sürekli olarak uygulanmasının yanı sıra seyahat ve sağlık protokollerindeki koordinasyon eksikliği olduğuna işaret edilmiştir. 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla uçuşların açılması, aşılama hız kazanması ve de 1 Temmuz 2021 itibarıyla kısıtlamaların azaltılmasının etkisiyle turizm sektöründe bir toparlanma olacağı öngörülmekte idi. Fakat Haziran 2021 itibarıyla Covid-19 Delta varyantının ortaya çıkmasıyla beraber varyantının yayılım hızı ülkelerin kısıtlamalara tekrar gidebileceği ihtimalini ortaya çıkardı. Bu belirsizlik ortamında açıklanan ilk yarı verileri, 2021 Haziran ayında öngörülen toparlanmanın gerçekleşmediğine işaret ederken, özellikle uluslararası turizmin iyileşme sürecinde dalgalanmalar olması beklendiğini göstermiştir. İç turizmin ise daha hızlı bir toparlanmayla 2021’nin ikinci yarısında önceki yıllara kıyasla büyüme kaydedeceği öngörüsü ise beklenen canlanmanın gerçekleşmemesiyle belirsizliğini korumaktadır. Sonuç olarak salgının gidişatına bağlı

olmakla birlikte, turizm sektörünün 2019 ve öncesi seviyesindeki durumuna 2023'ten önce gelebileceği öngörülmektedir.

Incentive Travel Industry Index (ITII) Raporu'nda, Türkiye'nin daha önceki dönemlerde de yaşadığı zorluk ve ardından canlanma ve iyileşmeyi deneyimlemesi sebebiyle dayanıklılığını geliştirdiği ve yaşanan pandemi krizinin Türkiye için güçlü bir rekabet avantajı olarak görüldüğü ifade edilmektedir.

Dünya Turizm Örgütü'nden derlenen verilere göre, dünya genelinde ülkelere gelen turist sayısına göre sıralama yapıldığında pandemi öncesi dönemde Türkiye 6. sırada yer almaktadır. Dünya sıralamasına göre ilk 10 ülkenin bulunduğu liste Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Gelen Turist Sayısına Göre İlk On Ülke

Sıra	Ülkeler	2019	2018	2017	2016
1	Fransa	90,2	89,4	86,9	82,7
2	İspanya	83,7	82,8	81,9	75,3
3	A.B.D.	79,3	79,7	76,9	76,4
4	Çin	65,7	62,9	60,7	59,3
5	İtalya	64,5	61,6	58,3	52,4
6	Türkiye	51,2	45,8	37,6	30,6
7	Meksika	45,0	41,3	39,3	35,1
8	Almanya	39,6	38,9	37,5	35,6
9	Tayland	39,8	38,2	35,6	32,5
10	İngiltere	39,4	36,3	37,7	35,8

Kaynak: UNWTO World Tourism Barometer, 2020

İç turizmde ise beklenen iyileşmenin daha hızlı gerçekleşeceği öngörülmüş ve istatistikler de bunu doğrulamıştır. Çin pandemi öncesi dönemde olduğu gibi pandemi sonrası dönemde de iç turizmde birinci sırada yer almıştır. Dünya sıralamasında Çin'i ABD, Almanya ve Hindistan takip etmektedir. Avrupa Birliği (AB) İstatistik Bürosu (Eurostat) verilerine göre ise Fransa Avrupa'da iç turizmde %39 pay ile ilk sırada yer alırken, Fransa'yı İtalya takip etmektedir. AB üyesi ülkelerde iç turizmdeki istatistiği en düşük ülke ise Danimarka olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya Turizm Örgütü'ne göre iç turizm payı sıralamasında Türkiye %10'a yakın pay ile 17. sırada yer almaktadır. İç turizmin önemi pandemi ile daha belirgin hâle gelmiş ve turizmdeki iyileşmeyi hızlandıracak bir güç olarak görülmeye başlanmıştır.

Türkiye'nin toplam turizm geliri, 2019 yılında rekor kırarak bir önceki seneye göre %17 artışla 34,5 milyar dolara ulaşmıştır. Kişi başı ortalama harcama 666 dolar, gecelik ortalama harcama ise 68 dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında 7 milyon ziyaretçi ile Rusya, Türkiye'ye en çok turist gönderen ülke olmuştur. Almanya 5 milyon turist ile listede ikinci sırada yer alırken, Almanya'yı 2,7 milyon turist ile Bulgaristan, 2,6 milyon turist ile İngiltere ve 2,1 milyon turist ile İran takip etmiştir (www.tuik.gov.tr).

Türkiye'de ilk Covid-19 vakasının 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilmesiyle kısıtlamalar başlamıştır. Pandeminin başlangıç yılı olan 2020'de Türkiye'nin toplam turizm geliri bir önceki yıla göre %65 azalışla 12,1 milyar dolara, Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı pandemi sebebiyle gerçekleşen uçuş ve seyahat yasakları sebebiyle %69 azalışla 15,8 milyona gerilemiştir. Ziyaretçilerin %80'i yurt dışında ikamet eden yabancı ziyaretçiler iken, %20'si yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşları olmuştur. 2020 yılında da Türkiye'ye en çok turist 2,1 milyon kişi ile önceki yıla göre %69,7 azalış olsa da Rusya'dan gelmiştir. Rusya'yı 1,2 milyon ziyaretçi ile Bulgaristan, 1,1 milyon ziyaretçi ile Almanya, 821 bin ziyaretçi ile İngiltere ve 386 bin ziyaretçi ile İran takip etmiştir (www.assets.ey.com).

Turizm gelirlerinde 2019 ve 2020 yılları arasındaki değişimin Gayri Safi Milli Hasılaya yansımaları Akdeniz'deki rakip ülkelerle karşılaştırıldığında, 2019 yılında turizmde 34 milyar doları aşan turizm geliri

elde eden ülkemizin 2020 yılı sonunda 15,8 milyon turist ve yaklaşık olarak 12 milyar dolar bir gelir elde ettiği görülmektedir (www.tursab.org.tr). Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre turizm gelirleri toplamının Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) içinde %5'lik yer tuttuğu ülkemizde, bu kayıp milli gelire %3,4'lük bir oranla yansımıştır. 2019'da 92 milyar doların üstünde bir gelir elde eden İspanya'nın ise 2020'de 20 milyondan az turist ve 20 milyar dolar dolaylarındaki toplam geliri ile Avrupa ülkeleri arasında en çok gelir kaybı yaşayan ülke olmuştur. %78,3 gibi oldukça yüksek bir oranda gelir kaybına uğrayan İspanya'nın turizm gelirlerinin GSMH içindeki payı %6 olmakla birlikte bu kayıp toplam milli gelire %4,69'luk bir oranla yansımıştır. Yunanistan 2019 yılında 18.2 milyar dolarlık, 2020 yılında ise %78'lik bir düşüş sonucu 4 milyar dolarlık bir turizm geliri elde etmiştir. Yunanistan temel pazar kaynaklarındaki en belirgin düşüşü, Cruise turizminin 2020'de neredeyse hiç yapılamaması sonucu %92 ile ABD ve sıkı karantina koşullarından dolayı %73,9 ile İngiltere pazarında yaşanmıştır. Turizm gelirlerinin GSMH içinde %10'luk bir yer tuttuğu Yunanistan'da bu kaybın toplam milli gelire %7,8'lik bir kayıpla yansması söz konusudur. 2019 yılında 13 milyar dolar turizm geliri elde eden Mısır'da ise 2020'de turizm gelirleri 4 milyar dolara düşmüş ve %69'luk bir gelir kaybı yaşanmıştır. Turizm gelirlerinin GSMH içinde %5 yer tuttuğu Mısır'da söz konusu kayıp milli gelire %3,46'lık bir oranla yansımıştır. Kıbrıs'ın ise 2019 yılında 2.53 milyar dolarlık turizm geliri, 2020 yılında 0,37 milyar dolara gerilemiştir. GSMH içindeki turizm gelirleri payı bir hayli yüksek olup %14'lerde seyreden Kıbrıs'ta toplam milli gelirde %12'lere kadar yansıyan bir kayıp söz konusu olmuştur.

Türkiye turizm sektöründen 2020 yılının ilk çeyreğinde 4,1 milyar dolar, 2021 yılının ilk çeyreğinde ise 2,5 milyar dolar gelir elde etmiştir. 2021'in ikinci çeyreğinde turizm gelirin yaklaşık 3 milyar dolar olarak gerçekleşmesiyle birlikte ilk yarıda toplam 5,5 milyar dolar turizm geliri elde edilmiştir. Türkiye'yi 2020 yılının ilk çeyreğinde 5,6 milyon kişi, 2021 yılının ilk çeyreğinde ise 2,6 milyon kişi ziyaret etmiş ve 2021 yılının ikinci çeyreğinde 4 milyon kişinin ziyaret etmesiyle birlikte ülkemiz 2021 yılının ilk yarısında yaklaşık 6,6 milyon turist ağırlamıştır (www.assets.ey.com).

Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre; 2021 yılı Ağustos ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı bir önceki yıla göre %119,44 artış kaydederek 1,81 milyondan 3,98 milyona çıkmıştır. 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı da %93,94 artış kaydederek 7,25 milyondan 14,07 milyona yükselmiştir. Aşağıdaki tabloda 2019-2021 yılları arasında Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin ay bazlı istatistikleri mevcuttur.

Tablo 4. Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Yıllara ve Aylara Göre Değişimi

AYLAR	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020
Ocak	1.539.496	1.787.435	509.787	16,11	-71,48
Şubat	1.670.238	1.733.112	537.976	3,76	-68,96
Mart	2.232.358	718.097	905.323	-67,83	26,07
Nisan	3.293.176	24.238	790.687	-99,26	3162,18
Mayıs	4.022.254	29.829	936.282	-99,26	3038,83
Haziran	5.318.984	214.768	2.047.596	-95,96	853,40
Temmuz	6.617.380	932.927	4.360.952	-85,90	367,45
Ağustos	6.307.508	1.814.701	3.982.168	-71,23	119,44
Eylül	5.426.818	2.203.482		-59,40	
Ekim	4.291.574	1.742.303		-59,40	
Kasım	2.190.622	833.991		-61,93	
Aralık	2.147.878	699.330		-67,44	
YILLIK TOPLAM	45.058.286	12.734.213		-71,74	
İLK 8 AY TOPLAM	31.001.394	7.255.107	14.070.771	-76,60	93,94

Kaynak: TÜİK, Temmuz 2021

Ülkemizdeki 2019 ve 2021 yılları arasındaki turizm istatistikleri aşağıdaki tabloda bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranları ile birlikte verilmiştir. Pandemi nedeni ile sınır kapılarında anket yapılamadığından, 2020 yılı II.çeyreğe ilişkin veri yayınlanamamış dolayısı ile 2021 yılı II. çeyreğe ait değişim oranı hesaplanamamıştır. Tablo 4'te belirtildiği üzere, turizm geliri 2021 yılı Nisan, Mayıs ve Haziran aylarından oluşan II. çeyrekte 3 milyar 3 milyon 628 bin dolar olmuştur. Turizm gelirinin (cep telefonu dolaşım ve marina hizmet harcamaları hariç) %73,1'i yabancı ziyaretçilerden, %26,9'u ise yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilmiştir.

2021 yılının II.çeyreğinde geceleme yapan yabancıların ortalama gecelik harcaması 64 dolar, yurt dışında ikamet eden vatandaşların ortalama gecelik harcaması ise 44 dolar olmuştur.

Tablo 5. Türkiye Turizm Geliri İstatistikleri (2019-2021)

Yıl	Çeyrek	Turizm Geliri (Bin Dolar)	Değişim Oranı (%)	Kişi Sayısı	Değişim Oranı (%)	Kişi Başı Ortalama Harcama (Dolar)	Gecelik Ortalama Harcama (Dolar)
2019	Yıllık	34.520.332	17,0	51.860.042	13,7	666	68
	I.	4.629.679	4,6	6.644.391	8,,5	697	67
	II.	7.973.963	13,2	12.762.346	15,3	625	68
	III.	14.031.122	22,0	21.611.964	15,0	649	73
	IV.	7.885.568	20,6	10.841.340	12,3	727	62
2020	Yıllık	12.059.320	-65,1	15.826.266	-69,5	762	61
	I.	4.101.206	-11,4	5.639.413	-15,1	727	70
	II.	-	-	-	-	-	-
	III.	4.044.356	-71,2	5.604.155	-74,1	722	61
	IV.	3 913 758	-50,4	4.582.698	-57,7	854	54
2021	I.	2 452 213	-40,2	2.600.468	-53,9	943	56
	II.	3.003.628	-	4.066.210	-	739	57

Kaynak: TÜİK, Temmuz 2021

Türkiye'de 2002-2020 yılları arasında Bakanlık ve Belediye Belgeli tesis ve yatak sayıları aşağıdaki tabloda verilmiş olup toplam tesis sayısının 2002 yılından 2020 yılına kadar geçen süreçte yaklaşık olarak %30 artarak 12.827'ye ulaştığı görülmektedir. Toplam yatak sayısında ise son 20 yıllık süreçte %99 bir artış yaşanmış ve yatak sayısı 804.153'ten 1.596.667'ye çıkmıştır.

Tablo 6. Türkiye'de Bakanlık ve Belediye Belgeli Toplam Tesis ve Yatak Sayısı (2002 - 2020)

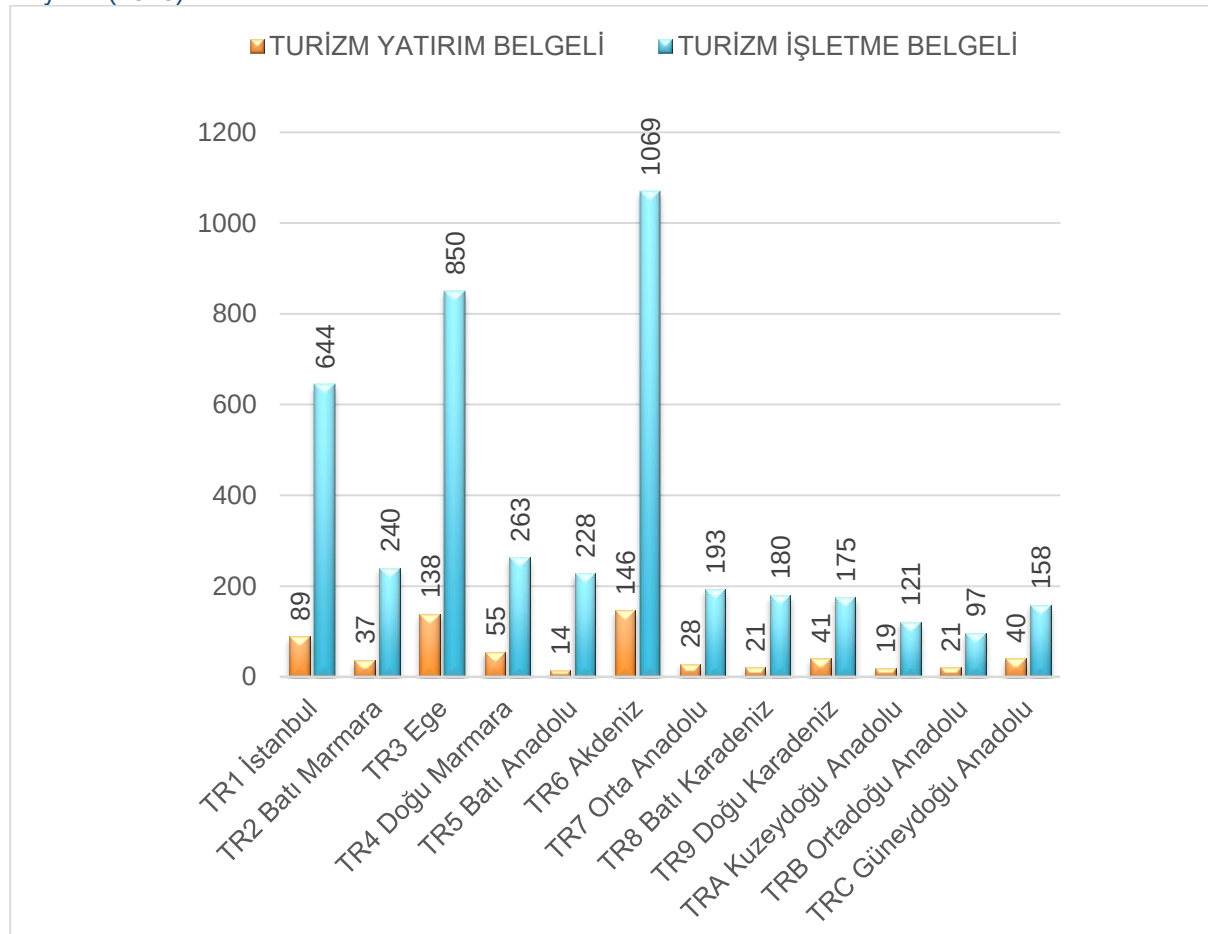
Yıl	Toplam Tesis Sayısı	ToplamYatakSayısı
2002	9.896	804.153
2003	9.877	820.061
2004	9.871	846.872
2005	9.906	875.668
2006	9.970	899.970
2007	9.587	931.372
2008	9.630	965.154
2009	9.740	1.011.054
2010	9.832	1.156.277
2011	11.676	1.173.706
2012	11.858	1.218.481
2013	12.178	1.247.027

2014	12.313	1.300.361
2015	12.476	1.346.663
2016	12.827	1.396.419
2017	11.377	1.441.934
2018	11.596	1.485.650
2019	12.142	1.538.010
2020	12.827	1.596.667

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Aşağıdaki şekilde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına göre ayrılmış 12 adet Düzey 1 Bölgesi arasında, bakanlık belgeli konaklama tesislerinin yatak sayısı sıralamasında Batman'ın da içerisinde yer aldığı TRC Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin 10. sırada olduğu görülmektedir.

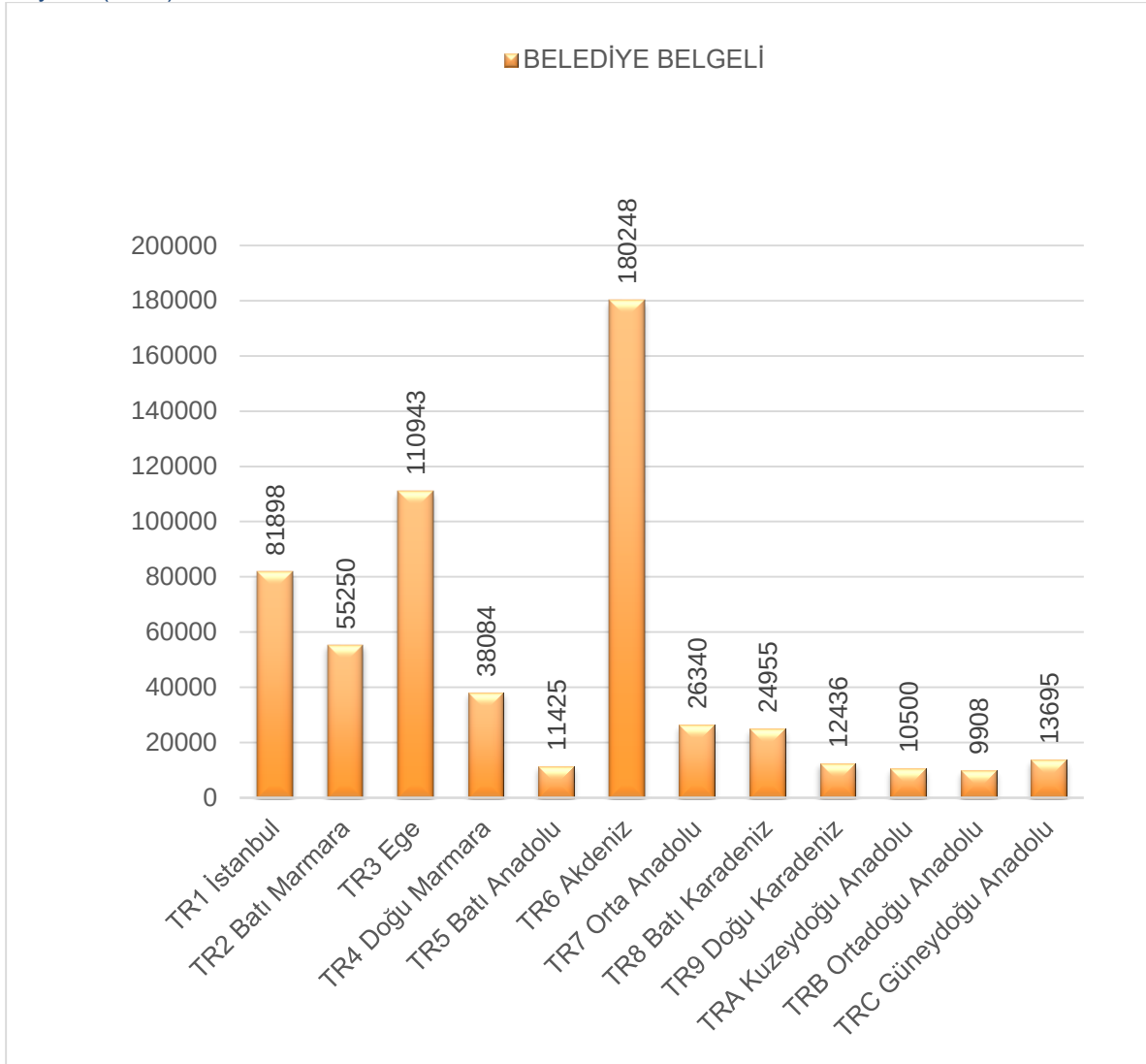
Şekil 3. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Bakanlık Belgeli Konaklama Tesislerinin Yatak Sayıları (2020)

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına göre ayrılmış Düzey 1 Bölgelerinde yer alan belediye belgeli konaklama tesisleri yatak sayıları 2020 yılı itibari ile aşağıdaki tabloda verilmiştir. Batman ilinin de içerisinde yer aldığı TRC Güneydoğu Anadolu Bölgesi 12 adet Düzey 1 Bölgesi içerisinde 8. sırada yer almaktadır. Bakanlık ve Belediye belgeli konaklama tesislerindeki istatistikler göz önüne alındığında, tarih boyunca kadim medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve saklı doğal güzelliğini içinde barındıran bu bölgenin turizm potansiyelini yeterince değerlendiremediğini göstermektedir.

Şekil 4. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasına Göre Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri Yatak Sayıları (2020)

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

TRC Bölgesinde bulunan illerin Bakanlık Belgeli tesis sayıları, 10 Eylül 2021 tarihi itibarıyla turizm yatırım belgeli ve turizm işletme belgeli olmak üzere il bazında aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde, TRC Bölgesi içerisinde yer alan 9 il arasında mevcut tesis, oda ve yatak sayısı baz alındığında Batman ilinin ön sıralarda yer almadığı görülmektedir. Batman'da Bakanlık belgeli toplam 11 tesis bulunmaktadır. Oysa ki Batman'ın doğal güzellikleri ve genç bir şehir olmasına rağmen tarihi yapısı ilin bölgede öne çıkmasını sağlayacak tüm potansiyelleri taşımaktadır.

Tablo 7. TRC Bölgesinde Bakanlık Belgeli Tesis, Oda ve Yatak Sayıları (2020)

	Turizm Yatırım Belgeli			Turizm İşletme Belgeli		
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
TOPLAM	163	11.613	23.183	31	2493	5.279
Adıyaman	15	892	1.779	4	300	584
Batman	9	599	1.202	2	176	372
Diyarbakır	33	2.446	4.850	4	342	682
Gaziantep	52	4.283	8.557	8	707	1.559

Kilis	1	46	86			
Mardin	28	1.431	2.857	8	687	1.454
Siirt	2	187	374			
Şanlıurfa	17	1.082	2.182	4	241	518
Şırnak	6	647	1.296	123	40	110

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

TRC Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki illerin belediye belgeli tesis, oda ve yatak sayıları 10 Eylül 2021 tarihi itibarıyla Tablo 8'de bulunmaktadır. Buna göre Batman, 14 adet belediye belgeli tesisi ile TRC bölgesindeki 9 il içerisinde 6. sırada yer almaktadır.

Tablo 8. TRC Bölgesinde Belediye Belgeli Tesis, Oda ve Yatak Sayıları (2021)

	Tesis	Oda	Yatak
TOPLAM	231	6.704	14.277
Adıyaman	24	796	1.455
<i>Batman</i>	14	482	993
Diyarbakır	21	560	1.076
Gaziantep	16	552	1.056
Kilis	6	213	446
Mardin	52	1.509	3.245
Siirt	7	298	570
Şanlıurfa	83	2.079	4.737
Şırnak	8	215	649

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

2019 ve 2020 yıllarında ülkemizi ziyaret eden turistlerden elde edilen gelirler harcama kalemlerine göre aşağıdaki tabloda verilmiştir. İstatistiklerde de anlaşılabacağı üzere turizm sektörü gıda imalatı ve mal-hizmet alışverişi nedeni ile pek çok sektörle iç içe ve birçok alt sektörle bağlantılıdır. Ayrıca gelen ziyaretçilerin ulaşım, alışveriş ve iletişim harcamaları da turizm gelirleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Sağlık, giyim, hediyelik eşya, bölgelere özgü yöresel ürünler de harcama kalemleri arasında bulunmaktadır. Yapılan analizler turizm sektörünün aynı zamanda tarım ve enerji sektörü ile yakın ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 9. Turizm Gelirlerinin Harcama Kalemlerine Göre Dağılımı (2019- 2020)

	2019	2020
Harcama Kalemleri	Miktar (Bin Dolar)	Miktar (Bin Dolar)
Toplam Turizm Geliri	34 520 332	12 059 320
Kişisel Harcamalar	25 355 577	9 998 320
Yeme – İçme	6 756 719	2 815 772
Konaklama	3 621 359	1 255 681
Sağlık	1 065 105	548 882
Ulaştırma (Türkiye içi)	2 247 263	827 384
Spor, Eğitim, Kültür	393 778	104 716
Tur Hizmetleri	142 047	30 744
Yerli Uluslararası Ulaştırma	4 607 257	1 882 315
Cep Telefonu Dolaşım Harcamaları	85 364	47 414
Marina Hizmet Harcamaları	41 752	27 929
Diğer Mal ve Hizmetler	6 394 933	2 457 483
Giyecek ve Ayakkabı	3 921 072	1 540 506
Hediyelik Eşya	1 344 768	480 515

Halı, kilim, vb.	120 436	25 220
Diğer Harcamalar	1 008 657	411 241
Paket Tur Harcamaları (ülkemize kalan pay)	9 164 755	2 060 999

Kaynak: TÜİK, 2021

Amerika'nın başı çektiği kamp ve karavan turizmi Avrupa'da, Avustralya'da Kanada'da ve dünyanın dört bir yanında oldukça ilgi görmektedir. İnternetin hayatımıza girmesi ve sosyal medyanın tüm dünyayı etkisi altına alması ile birlikte deneyimlerin henüz yaşanırken, dijital platformlar vasıtası ile eş zamanlı olarak diğer insanlarla paylaşılmaktadır. Özellikle seyahat tutkunu kamp ve karavancıların yaptığı paylaşımlar insanların ilgisi çekmekte ve o yöne doğru ciddi bir talep oluşturmaktadır. Uluslararası Kamp ve Karavan Federasyonu'nun (FICC) pandemi öncesi verilerine göre bir karavan turisti günde ortalama 33 Euro harcamaktadır. Kamp ve karavan alanlarının daha çok doğa ile iç içe, sakin, kırsal alanlarda bulunması kırsal kalkınmanın da önünü açarak o bölgedeki insanlar için önemli bir gelir kaynağı olmaktadır. Pandeminin tüketici davranışları üzerindeki en büyük etkilerinden biri turizm sektörü üzerinde görülmektedir. Yaşanan sağlık krizi, sosyal mesafe kavramını günlük hayatımıza entegre etmiş ve tercihlerimizi bu kuralı gözeterek kullanmayı alışkanlık haline getirmemize neden olmuştur. Sosyal mesafe kavramı ile birlikte, eskiden beri var olan ancak popülaritesi pandemi ile ortaya çıkan kamping turizmine talep artmış, insanlar kontrolün kendilerinde olduğu, yemek, temizlik ve sosyal mesafeyi kendi isteklerine göre şekillendirmelerine imkân tanıyan, aşırı kalabalık destinasyonlardan uzak doğa ile iç içe olabilecekleri bir tatil anlayışına yönelmişlerdir. Kitle turizm anlayışından alternatif turizm anlayışına evrilen trend, kamp ve karavan turizminin yeni normal olarak adlandırılan süreçte de kalıcı olarak ön plana çıkmasını sağlayacaktır.

Eurostat verilerine göre Avrupa genelinde 3.391.000'i çekme, 2.008.487'si motorlu olmak üzere toplam 5.399.487 karavan bulunmaktadır. Bu karavanların ülkelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre, en çok karavana sahip ülke sırası ile Almanya ve Fransa'dır.

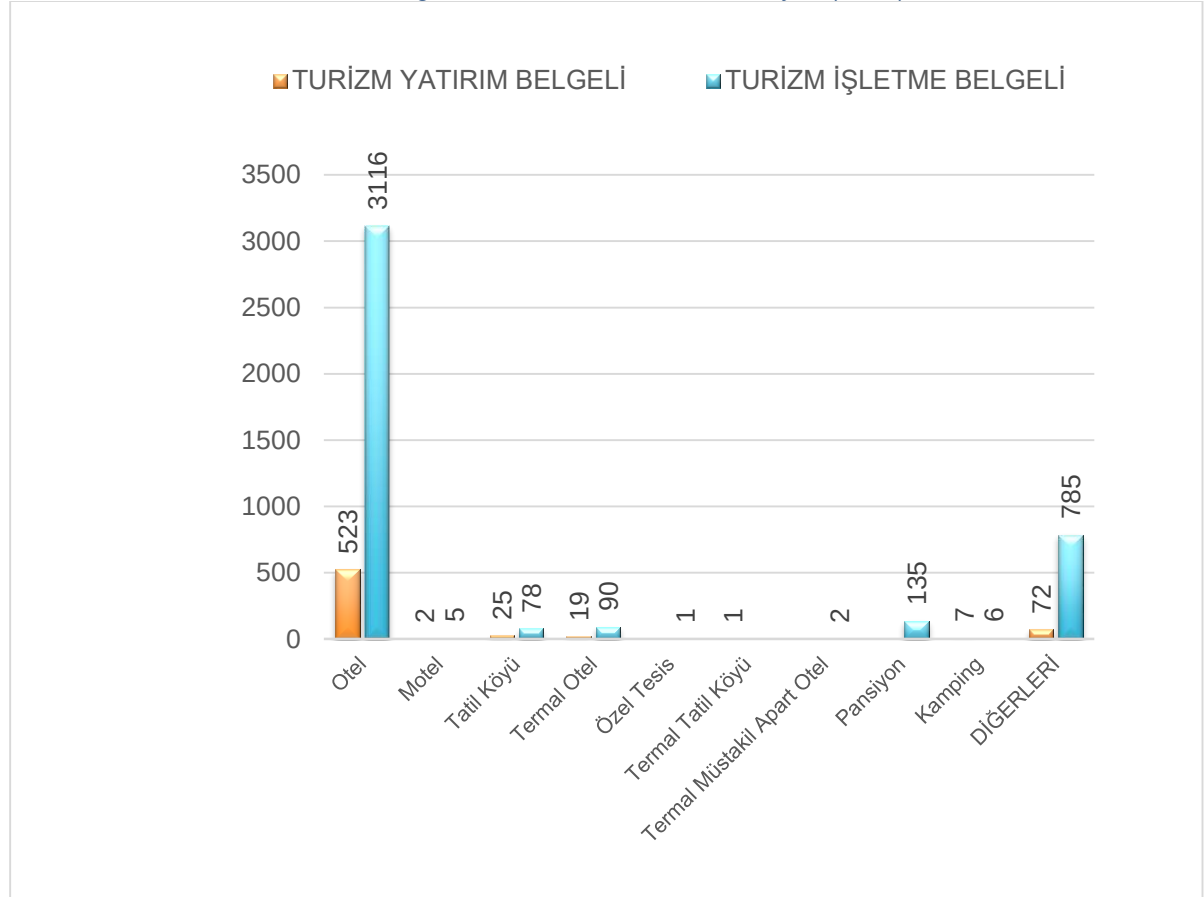
Tablo 10. Avrupa Karavan Sayıları

Ülke	Çekme Karavan	Motorlu Karavan	Toplam
Avusturya	38.500	27.000	65.500
Belçika	45.000	45.000	90.000
Danimarka	127.700	10.486	138.186
Finlandiya	66.700	56.889	123.589
Fransa	535.800	504.881	1.040.681
Almanya	674.700	532.687	1.207.387
İngiltere	555.000	225.000	780.000
İtalya	63.000	221.000	284.000
Hollanda	433.900	118.753	552.653
Norveç	119.400	49.677	169.077
Portekiz	18.000	10.000	28.000
İspanya	330.000	30.000	360.000
İsveç	285.200	99.913	385.113
İsviçre	35.100	59.801	94.901
Slovenya	11.000	4.900	15.900
Diğer	52.000	12.500	64.500
TOPLAM	3.391.000	2.008.487	5.399.487

Kaynak: Eurostat, 2020

Türkiye’de 2020 yılı itibarıyla türlerine göre turizm belgeli konaklama tesislerinin türleri aşağıdaki şekilde verilmiştir. İstatistiklere göre, Türkiye’de turizm belgeli olarak en fazla otel tesisinin bulunduğu, otelden sonra pansiyon ve tatil köyünün geldiği görülmektedir. Ülkemizde 13 adet Bakanlık belgeli ve 66 adet belediye belgeli olmak üzere toplam 79 adet kamp ve karavan tesisi bulunmaktadır. Batman’da Bakanlık belgeli 11, belediye belgeli 14 adet tesis bulunmaktadır ancak bunların içerisinde kamp karavan alanı özelliğini taşıyan bir turizm tesisi yoktur.

Şekil 5. Türlerine Göre Turizm Belgeli Konaklama Tesislerinin Sayısı (2020)

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

2015-2020 yıllarını kapsayan dönemde ülkemizdeki turizm belgeli kamping alanlarına geliş sayısı ve kapasite kullanım oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11. Ülkemizde Turizm Belgeli Kamping Tesislerine Geliş ve Doluluk Oranı (2015-2020)

YIL	Tesis Geliş Sayısı			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	18.433	22.897	41.330	26,92	18,37	45,28
2016	54.839	131.897	186.736	18,96	30,49	49,45
2017	575	4.952	5.527	2,42	19,39	21,81

2018	2.799	10.597	13.396	7,01	36,79	43,80
2019	5.419	8.985	14.404	13,62	36,12	49,74
2020	980	7.325	8.305	2,47	36,63	39,10

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

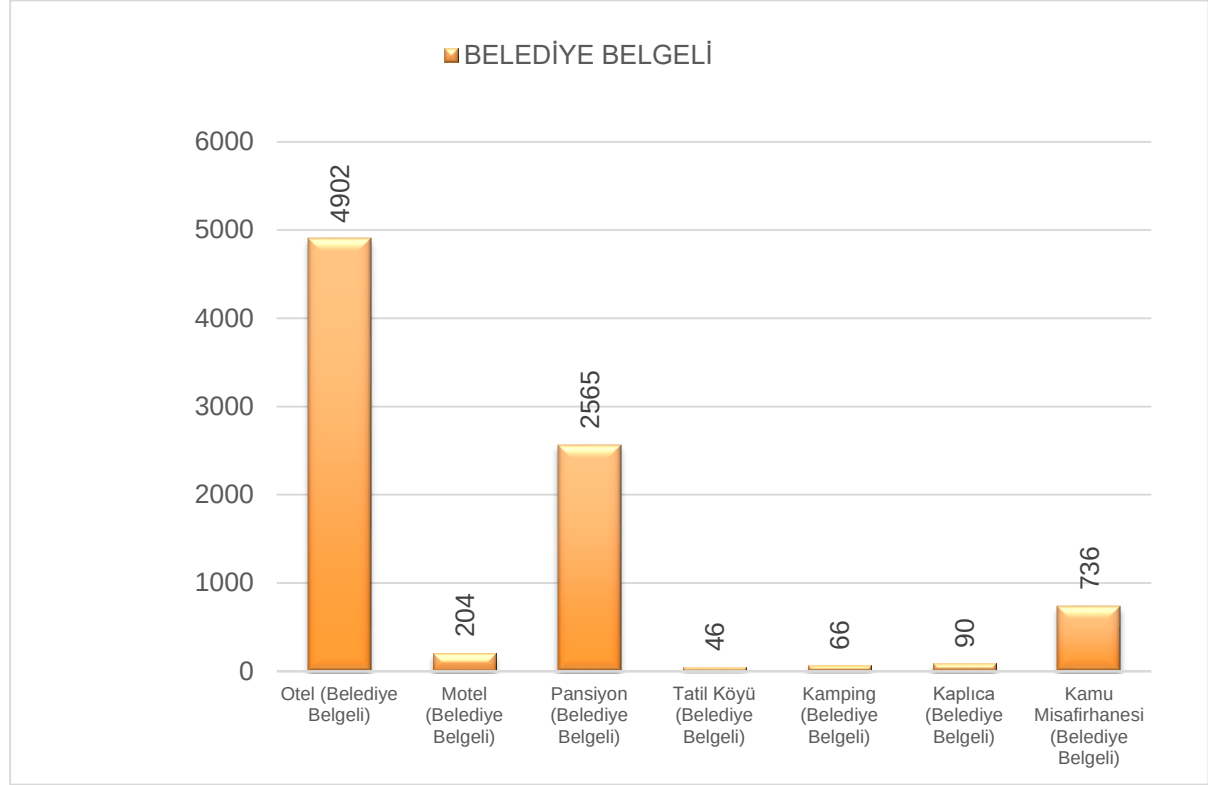
2015-2020 yıllarını kapsayan dönemde ülkemizdeki turizm belgeli kamping alanlarında geceleme sayısı ve ortalama kalış süresi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 12. Ülkemizde Turizm Belgeli Kamping Tesislerinde Geceleme ve Ortalama Kalış Süresi (2015-2020)

YIL	Geceleme Sayısı			Ortalama Kalış Süresi (Gün)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	54.761	37.364	92.125	2,97	1,63	2,23
2016	136.210	219.030	355.240	2,48	1,66	1,90
2017	2.617	20.940	23.557	4,55	4,23	4,26
2018	8.409	44.153	52.562	3,00	4,17	3,92
2019	16.346	43.343	59.689	3,02	4,82	4,14
2020	2.964	43.953	46.917	3,02	6,00	5,65

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Türkiye’de 2020 yılı itibariyle türlerine göre belediye belgeli konaklama tesislerinin sayısı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. İstatistiklere göre ülkemizde belediye belgeli olarak en fazla otel tesisi bulunmaktadır. 4902 adet belediye belgeli otel tesisini, 2565 adet belediye belgeli pansiyon, 756 adet belediye belgeli kamu misafirhanesi, 204 adet belediye belgeli motel, 90 adet belediye belgeli kaplıca, 46 adet belediye belgeli tatil köyü izlemektedir. Ülkemizdeki belediye belgeli kamping tesisi ise 66 adettir.

Şekil 6. Türlerine Göre Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri (2020)

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

2015-2020 yıllarını kapsayan dönemde ülkemizdeki belediye belgeli kamping alanlarına geliş sayısı ve kapasite kullanım oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. 2015 yılında belediye belgeli kamping tesislerinde doluluk oranı %36,4 iken, 2020 yılına gelindiğinde pandeminin de etkisi ile bu oran %16,22 olarak seyretmiştir.

Tablo 13. Ülkemizde Belediye Belgeli Kamping Tesislerine Geliş ve Doluluk Oranı (2015-2020)

YIL	Tesis Geliş Sayısı			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	37.819	216.965	254.784	11,4	24,9	36,4
2016	40.225	146.882	187.107	9,00	16,8	25,8
2017	3.697	58.479	62.176	1,2	23,9	25,1
2018	5.207	64.874	70.081	1,2	21,3	22,5
2019	6.617	88.561	95.178	1,5	22,7	24,2
2020	3.266	74.535	77.801	0,62	15,60	16,22

Kaynak: T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

2015-2020 yıllarını kapsayan dönemde ülkemizdeki belediye belgeli kamping alanlarındaki geceleme sayısı ve ortalama kalış süresi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 14. Ülkemizde Belediye Belgeli Kamping Tesislerinde Geceleme ve Ortalama Kalış Süresi (2015-2020)

YIL	Geceleme Sayısı			Ortalama Kalış Süresi (Gün)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2015	187.225	409.314	596.539	5,0	1,9	2,3
2016	147.188	275.152	422.340	3,7	1,9	2,3
2017	9.601	193.527	203.128	2,6	3,3	3,3
2018	10.629	187.551	198.180	2,0	2,9	2,8
2019	15.438	231.531	246.969	2,3	2,6	2,6
2020	7.043	177.991	185.034	2,2	2,4	2,4

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

2.4. Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep

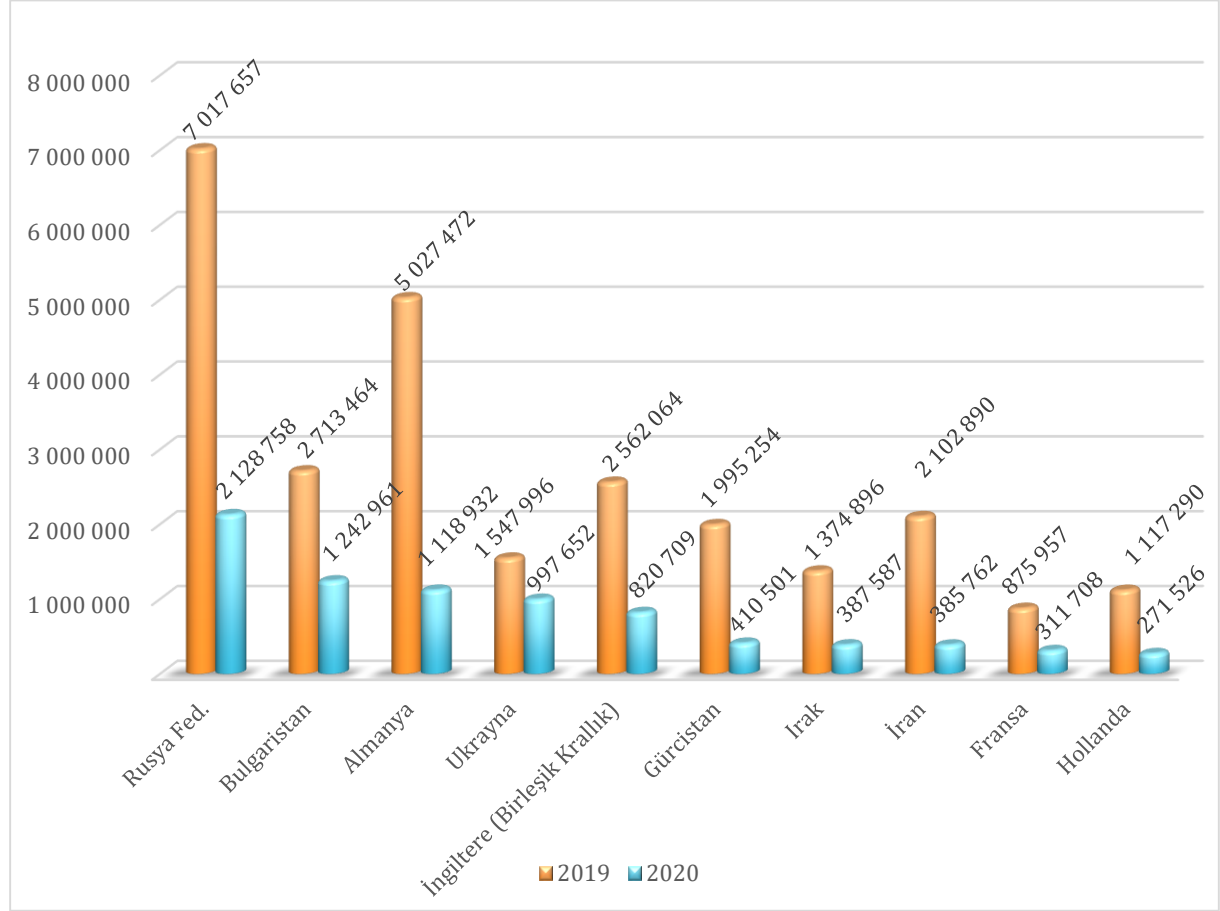
Türkiye’de son 40 yılda turizm sektöründe önemli gelişmeler kaydedilmiş, olağanüstü dönemler dışında arz ve talepte istikrarlı yükselişler olmuştur. Turizm sektörünün ülkemizde GSYİH’de önemli bir paya sahip olması ekonomimize artan oranla yansımıştır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını, hareketliliği büyük ölçüde kısıtladığından başta turizm sektörü olmak üzere birçok sektör olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu nedenle turizm sektöründe değerlendirme yaparken pandemi öncesi ve pandemi sonrası dönemi ayrı ayrı değerlendirmeye almakta fayda vardır.

Türkiye’de 2019 yılında turizmin gayrisafı milli hasılaya doğrudan katkısı 37,5 milyar dolar olarak gerçekleşerek, 51,9 milyon ziyaret eden turist sayısı ve 34,5 milyar dolar turizmden elde edilen gelir ile son 9 yıldaki en yüksek rakamlara ulaşmıştır (www.assets.ey.com). 2019 yılında Dünya Turizm Örgütü’ne göre ülkemiz ziyaret eden turist sayısı bazında Dünya’da ilk 10 turizm destinasyonu arasında yer almıştır. Türkiye’nin toplam turizm geliri, 2019 yılında TÜİK’e göre bir rekor kırarak bir önceki seneye göre %17 artışla 34,5 milyar dolara ulaşmış, kişi başı ortalama harcama 666 dolar, günlük ortalama harcama ise 68 dolar dolaylarında seyretmiştir.

Türkiye’de ilk Covid-19 vakasının 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilmesiyle kısıtlamalar başlamıştır. 2021 yılında yayınlanan Ernst&Young Pandemi Dönemi Turizmi Raporu’na göre pandeminin başlangıç yılı olan 2020’de Türkiye’nin toplam turizm geliri %65 azalışla 12,1 milyar dolara, Türkiye’yi ziyaret eden turist sayısı da pandemi sebebiyle gerçekleşen uçuş ve seyahat yasakları sebebiyle %69 azalışla 15,8 milyona gerilemiştir. Ziyaretçilerin %80’i yurt dışında ikamet eden yabancı ziyaretçiler iken %20’si yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşları oluşmuştur.

Aşağıdaki şekilde görüldüğü üzere 2019 ile 2020 yıllarında ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin sayısı karşılaştırıldığında 2020 yılında çok ciddi bir düşüş yaşandığı aşikardır. 2020’de Türkiye’ye en çok ziyaretçi gönderen ülke, 2 milyon 128 bin 758 kişi ile Rusya olmuştur. Rusya’yı 1 milyon 242 bin 961 kişi ile Bulgaristan, 1 milyon 118 bin 932 kişi ile Almanya takip etmiştir. Almanya’yı sırasıyla Ukrayna, İngiltere, Gürcistan, Irak, İran, Fransa ve Hollanda izlemiştir. Türkiye’ye gelen ziyaretçilerin ülkeye giriş yaptıkları iller sıralamasında ise İstanbul ilk sırada yer almıştır. İstanbul’u sırasıyla Antalya, Edirne, Muğla ve Artvin illeri takip etmiştir. Gelen yabancıların %75,23’ü hava yolu, %23,32’si kara yolu, %1,95’i deniz yolunu tercih etmiştir.

Şekil 7. Milliyetlerine Göre Ülkemize Gelen Yabancı Ziyaretçiler 2019-2020 (İlk On)

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Türkiye'nin son 6 yıllık turizm istatistikleri (gelen-çıkan ziyaretçi, turizm geliri-gideri, ortalama harcama ve turizm gelirinin GSYİH içindeki payı) 2015-2020 yıllarını kapsayacak şekilde aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15. Türkiye Turizm İstatistikleri

Yıllar	Gelen Ziyaretçi Sayısı	Çıkan Ziyaretçi Sayısı	Turizm Geliri (Bin Dolar)	Ortalama Harcama (Dolar)	Turizm Gelirinin GSYİH İçindeki Payı (%)	Turizm Gideri (Milyon Dolar)
2015	41.114.069	41.617.530	31.464.777	756	3,7	5.698
2016	30.906.680	31.365.330	22.107.440	705	2,6	5.050
2017	37.964.827	38.620.346	26.283.656	681	3,1	5.137
2018	46.112.597	45.628.673	29.512.926	647	3,8	4.896
2019	51.747.198	51.860.042	34.520.332	666	4,6	4.404
2020	15.971.201	15.826.266	12.059.320	762	1,7	1.105

--	--	--	--	--	--	--

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Uluslararası turizmin tüm dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerindeki yeri aşağıdaki tabloda verilmiştir. İstatistiklere göre gelişmiş ülkelerin turizmden elde ettiği payın gelişmekte olan ülkelere oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Uluslararası Turizmin Ülke Ekonomilerindeki Yeri

	2010	2018	2019	2010	2018	2019
Dünya	Milyar Dolar			Pay		
Toplam Ürün ve Hizmetler	19.272	25.495	25.03	100	100	100
Ürünler	15.306	19.468	18.89	79,4	76,4	75,5
Hizmetler	3.966	6.027	6.144	20,6	23,6	24,5
Uluslararası Turizm	1.15	1.711	1.733	6,0	6,7	6,9
Uluslararası Turizm Gelirleri	979	1.457	1.478	5,1	5,7	5,9
Uluslararası Yolcu Transferi	171	254	254	0,9	1,0	1,0
Gelişmiş Ülkeler	Milyar Dolar			Pay		
Toplam Ürün ve Hizmetler	11.386	14.446	14.1	100	100	100
Ürünler	9.416	11.534	11.16	82,7	79,8	79,1
Hizmetler	1.97	2.912	2.946	17,3	20,2	20,9
Uluslararası Turizm	767	1.108	1.103	6,7	7,7	7,8
Uluslararası Turizm Gelirleri	643	946	943	5,5	6,5	6,7
Uluslararası Yolcu Transferi	124	162	160	1,1	1,1	1,1
Gelişmekte Olan Ülkeler	Milyar Dolar			Pay		
Toplam Ürün ve Hizmetler	7.887	11.049	10.93	100	100	100
Ürünler	5.891	7.934	7.732	74,7	71,8	70,7
Hizmetler	1.996	3.114	3.198	25,3	28,2	29,3
Uluslararası Turizm	383	604	630	4,9	5,5	5,8
Uluslararası Turizm Gelirleri	336	512	536	4,3	4,6	4,9
Uluslararası Yolcu Transferi	47	72	85	0,6	0,8	0,9

Kaynak: UNWTO, World Tourism Barometer, 2020

Kamp karavan alanı kurulumuna yönelik yatırımın amacı hizmet üretmek olduğu için sektöre ait bir Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon (GTİP) numarası bulunmamaktadır. Dolayısı ile sektörün uluslararası

ithalat ve ihracat hareketlerini incelenme olanağı bulunmamaktadır. Bunun yerine, Dünya Bankası'nın belirli periyotlarla yayınladığı turizm istatistiklerine yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda, 2014-2018 yılları arasında ülkelere giriş-çıkış yapan turist sayıları görülmektedir.

Tablo 17. Gelen Turist Sayısına Göre Dünyada İlk 5 Ülke ve Türkiye Karşılaştırması

Ülke	2014	2015	2016	2017	2018	Pay (%)
Dünya	1.177.079.693	1.227.873.879	1.271.881.627	1.363.216.205	1.441.953.149	
Fransa	83.701.000	84.452.000	82.682.000	86.758.000	89.322.000	6,19
İspanya	64.939.000	68.175.000	75.315.000	81.869.000	82.773.000	5,74
ABD	75.359.350	77.753.520	76.407.480	77.186.740	79.745.920	5,53
Çin	55.622.000	56.886.000	59.270.000	60.740.000	62.900.000	4,36
İtalya	48.576.000	50.732.000	52.372.000	58.253.000	61.567.200	4,27
Türkiye	39.811.000	39.478.000	30.289.000	37.601.000	45.768.000	3,17

Kaynak: Dünya Bankası Turizm İstatistikleri

Aşağıdaki tabloda ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin aylara göre dağılımı belirtilmiştir. Yayımlanan geçici verilere göre; 2021 yılı Ağustos ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısında geçen yılın aynı ayına göre %119,44 artış kaydedilmiştir. Ağustos ayında ülkemize gelen 3.982.168 yabancı ziyaretçinin 20.883'ü (%0,52) günübirlikçidir. 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %93,94 artış göstererek 14.070.771 olmuştur.

Tablo 18. Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Aylara Göre Dağılımı (2019-2021)

Aylar	YILLAR			DEĞİŞİM ORANI (%)	
	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020
Ocak	1.539.496	1.787.435	509.787	16,11	-71,48
Şubat	1.670.238	1.733.112	537.976	3,76	-68,96
Mart	2.232.358	718.097	905.323	-67,83	26,07
Nisan	3.293.176	24.238	790.687	-99,26	3162,18
Mayıs	4.022.254	29.829	936.282	-99,26	3038,83

Haziran	5.318.984	214.768	2.047.596	-95,96	853,40
Temmuz	6.617.380	932.927	4.360.952	-85,90	367,45
Ağustos	6.307.508	1.814.701	3.982.168	-71,23	119,44
Eylül	5.426.818	2.203.482		-59,40	
Ekim	4.291.574	1.742.303		-59,40	
Kasım	2.190.622	833.991		-61,93	
Aralık	2.147.878	699.330		-67,44	

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

2.5. Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini

Kurulması planlanan tesisin önce turizm yatırım belgesi alması ve daha sonra turizm işletme belgesi alarak faaliyetine başlaması öngörüldüğü için talep tahmini çalışmasında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2011-2020 yıllarına ait turizm belgeli kamping tesislerine ilişkin istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Tablo 19. Türkiye Turizm Belgeli Kamping İstatistikleri I (2011-2020)

YIL	Tesis Geliş Sayısı			Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2011	22.463	13.658	36.121	24,84	10,38	35,22
2012	31.024	6.691	37.715	29,40	6,33	35,73
2013	26.220	3.511	29.731	43,86	4,71	48,57
2014	71.973	20.205	92.178	45,07	8,72	53,79
2015	18.433	22.897	41.330	26,92	18,37	45,28
2016	54.839	131.897	186.736	18,96	30,49	49,45
2017	575	4.952	5.527	2,42	19,39	21,81
2018	2.799	10.597	13.396	7,01	36,79	43,80
2019	5.419	8.985	14.404	13,62	36,12	49,74
2020	980	7.325	8.305	2,47	36,63	39,10

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Tablo 20. Türkiye Turizm Belgeli Kamping İstatistikleri II (2011-2020)

YIL	Geceleme Sayısı			Ortalama Kalış Süresi (Gün)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2011	49.302	20.595	69.897	2,19	1,51	1,94

2012	60.251	12.979	73.230	1,94	1,94	1,94
2013	51.353	5.512	56.865	1,96	1,57	1,91
2014	266.113	51.480	317.613	3,70	2,55	3,45
2015	54.761	37.364	92.125	2,97	1,63	2,23
2016	136.210	219.030	355.240	2,48	1,66	1,90
2017	2.617	20.940	23.557	4,55	4,23	4,26
2018	8.409	44.153	52.562	3,00	4,17	3,92
2019	16.346	43.343	59.689	3,02	4,82	4,14
2020	2.964	43.953	46.917	3,02	6,00	5,65

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021

Turizm sektörü, dünya çapında son 10 yılda hızlı bir şekilde büyürken 2020 yılının ilk çeyreğinden itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi nedeni ile büyük ölçekte kayıplara maruz kalmıştır. Küresel gelişmelerden en çok etkilenen sektörlerden biri olan turizm, pandemi nedeni ile kıyı turizmi gibi kalıplaşmış turizm hareketlerinden çıkıp alternatif turizm hareketlerine doğru yönelmiştir. Yaşanan sağlık krizi, sosyal mesafe kavramını günlük hayatımıza entegre etmiş ve tercihlerimizi bu kuralı gözeterek kullanmayı alışkanlık haline getirmiştir. Sosyal mesafe kavramı ile birlikte, eskiden beri var olan ancak popülaritesi pandemi ile ortaya çıkan kamping turizmine talep artmış, insanlar kontrolün kendilerinde olduğu, yemek, temizlik ve sosyal mesafeyi kendi isteklerine göre şekillendirmelerine imkân tanıyan, aşırı kalabalık destinasyonlardan uzak doğa ile içiçe olabilecekleri bir tatil anlayışına yönelmişlerdir. Önümüzdeki zamanlarda da kalıcılığını koruyacağı düşünülen turizmdeki bu dönüşüm iç turizmi de canlandıracak, kamp ve karavan turizmini daha da ön plana çıkaracaktır. Tüm bu veriler ve konjonktürel durum göz önüne alındığında, Hasankeyf'te kurulacak olan kamp ve karavan alanının ilk 5 yıllık tahmini doluluk oranı aşağıdaki tabloda verilmiştir. İlk 2 yıl için, son 10 yıllık kamping istatistiklerinin ortalama doluluk oranına yakın bir oranda seyredeceği düşünülen kapasite kullanım oranının yıllar itibarı ile kaliteli hizmet ve doğru tanıtım ve pazarlama faaliyetleri ile artacağı öngörülmektedir.

Tablo 21. İlk 5 Yıllık Tahmini Kapasite Kullanım Oranı

Yıllar	Yatırım Dönemi	1.	2.	3.	4.	5.
Kapasite Kullanım Oranı	%0	%40	%43	%46	%49	%52

2.6. Girdi Piyasası

1 Haziran 2019 tarih ve 30791 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte kampinglerin nitelikleri aşağıda şekilde ifade etmektedir.

a) Kamping alanı; kamping iç ve dış güvenliklerini sağlayan çit, duvar, yeşillik gibi düzenlemeler ile çevreden tecrit edilerek aydınlatılır. Kampingde yer alan her türlü yapı, doğayla uyumlu hafif yapı malzemesinden ve tek katlı olarak inşa edilir. Kamping alanı drene edilerek ağaçlandırılır. Boş alanlar çimlendirilir. Geceleme birimlerini rahatsız etmeyecek şekilde okuma, dinlenme, spor, eğlence, yeme

içme gibi amaçlar için gerekli düzenlemeler yapılır. Araç yolları, arazi ve iklim şartlarına uygun olarak toz kaldırmayacak şekilde düzenlenir.

b) Kampinglerde; kampçı ünitesi başına hesaplanacak alan seksen metrekaredir. Kampçı ünitesi; çadır, çadır-araba, karavan, motokaravan veya bungalovdan oluşabilir. Bungalovlar dâhil her ünite üçer kişiliktir. Bungalov ünite sayısı, toplam kampçı ünitesi sayısının yüzde yirmisini aşamaz ve bu ünitelerde mutfak düzenlemesi yapılamaz. Bungalov üniteleri taban alanı yirmi metrekareyi geçemez.

c) Girişte otopark, resepsiyon, emanet ve telefon hizmeti verilen düzenlemeler yapılır.

ç) Müşterek kullanım tesisleri ile konaklamaya ayrılan alanın zemini kullanım amacına uygun biçimde düzenlenir. Bu tesislerde;

- Her on kampçı ünitesi için en az bir kadın ve bir erkek tuvaleti, duş ve lavabo ile lavaboların yanında priz,
- Her on kampçı ünitesi için en az bir adet çamaşır yıkama makinesi ve ütöleme yeri,
- Her beş kampçı ünitesi için birer adet yemek hazırlama, pişirme, bulaşık yıkama mahalli ile kilitli soğutucu dolaplar bulunan üstü kapalı bir mahal bulunur.

d) Kampçılara aşağıdaki hizmetler sağlanır:

- Satış ünitesi.
- Karavanların tuvalet ve atık su tanklarının boşaltılacağı uygun mahaller.
- Kampçı ünitelerine elektrik hizmeti.
- Kampçılara sıcak-soğuk kullanma suyu ve sağlıklı içme suyu hizmeti.

e) Kampinglerde, yerli ve yabancılara ait karavan veya motokaravanların bakım, onarım ve kışlaması için gerekli düzenlemeler yapılabilir.

Buna göre yatırım aşamasında; çamaşır makineleri, ütü, gazlı ocaklar, soğutucu dolap, su sebilleri, atık su/ yıkama suyu/ yıkanma suyu tankları, lavabolar/ evyeller/ klozetler/duş bataryaları/musluklar gibi sabit yatırım kalemlerinin temin edilmesi gerekecektir.

Yatırım konusu, kamp ve karavan alanı kurularak konaklama hizmeti verilmesidir. Konaklama hizmeti kapsamında tesis için personelin bölge çevresinden temin edilmesi düşünülmektedir. Yatırım alanı bölgesinde Hasankeyf Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Meslek Okulu Uygulama Oteli'nin bulunması personel temini açısından avantaj sağlamaktadır.

Belirlenen alana kara ve su yolu ile ulaşım sağlanmaktadır. Ancak, özellikle karavan üniteleri için yol çalışmaları tamamlanmalı ve altyapıya yönelik kamu yatırımları yapılmalıdır. Alanda Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından kanalizasyon ile ilgili altyapı ve üst yapı çalışmaları yapılmaktadır.

Hammadde ve yardımcı maddelerin temin fiyatları (resmi veri kaynakları kullanılmak kaydıyla Dolar bazında KDV hariç) finansal analiz kısmında verilmiştir.

2.7. Pazar ve Satış Analizi

Türkiye'de turizm belgeli kamping alanlarına pandemiden önce 2019 yılında 5.419'u yabancı, 8.985'i yerli olmak üzere toplam 14.404 turist giriş yapmış, geceleme sayısı 59.689, ortalama kalış süresi ise 4,14 gün dolaylarında seyretmiştir. 2020 yılında ise uluslararası seyahat kısıtlamalarından dolayı yabancı turist sayısında dramatik bir düşüş yaşanarak ilgili kamping tesislerine 980 yabancı turist, 7.325 yerli turist olmak üzere toplamda 8.305 turist girişi olmuş, geceleme sayısı 46.917, ortalama kalış süresi ise 5,65 gün olarak gerçekleşmiştir. Çalışma konusu tesiste, başlangıçtaki dış pazar yeteneğinin sınırlı tanıtım ve markalaşma çalışmalarının da ulusal düzeyde olması nedeni ile ilk yıllarda iç turizm müşterilerinin hedef kitle olması planlanmaktadır.

Çalışma konusu hizmetin pazar avantajları değerlendirildiğinde:

- Özellikle ülkenin batı kesimlerinde kıyı turizmine yönelik kurulan kamping tesislerinde maliyetin daha yüksek olması
- Turizme yönlendirilebilecek işgücünün varlığı
- Turizm olgusuna hızlı adapte olabilecek genç ve dinamik nüfus varlığı
- Bölge illerindeki rakip destinasyonlara göre terör olaylarının neredeyse hiç olmaması
- Alternatif turizm türleri yönünden yüksek potansiyel taşıması
- Ortadoğu ülkelerine hitap edecek turistik değerlere sahip olması ve bu ülkelere yakın olması
- GAP Bölgesi turizm destinasyonu içerisinde yer alması

Tesisin bilinirliğini ve tüketiciye erişimini sağlamak için;

- Ulusal Kamp ve Karavan Federasyonu ile işbirliği içerisinde hareket ederek, doğa kulüpleri ile irtibata geçmek ve tanıtım yapmak
- Yurtdışı pazarına yönelik turlarla irtibata geçmek
- Sosyal medyada etkili ve etkin bir tanıtım stratejisi benimsemek
- İçerik olarak zengin ve güncel bir web sitesi kurmak
- Bölgeye yakın illerdeki kurum ve kuruluşlarla birebir görüşmeler yaparak tesisi tanıtmak
- Hasankeyf'i tüm kültürel değerleri ve doğa turizminin tüm elementlerini bir arada kullanarak görsel bir şova dönüştüren kısa film hazırlamak

Turizm sektörü kapsamında Batman için oluşturulan GZFT analizi aşağıdaki şekildedir.

Tablo 22. GZFT (SWOT) Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
➤ Zengin tarih, kültür ve tabiat varlıkları ➤ İklim koşulları, doğal kaynaklar ➤ Bölge illerdeki rakip destinasyonlara göre terör olayının neredeyse hiç yaşanmaması ➤ Somut olmayan kültürel miras unsurlarının zenginliği ➤ Coğrafi konum ve ana pazarlara yakınlık ➤ Turizme yönlendirilebilecek işgücünün varlığı ➤ Rafting, dağ, kayak ve doğa turizmine yönelik turizm potansiyelinin olması ➤ Kaplıca bulunması (Termal turizm potansiyelinin olması) ➤ Eko-turizm türlerinin gelişmesine uygun yapı ➤ Yöresel yemek türlerinin zenginliği ve folklor ➤ Demiryolu, hava ve kara ulaşımı imkânlarına elverişli olması ➤ Şehir merkezinde Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksek Okulu'nun bulunması	➤ Etkili tanıtım, pazarlama ve markalama çalışmalarının yapılmaması ➤ Yeni turizm türlerinin geliştirilmesinde araştırma ve altyapı çalışmalarının yeterli düzeyde olmaması ➤ Turizm bilincinin yeterince gelişmemiş olması ➤ Yatak sayısı ve yıldız sayısı (4-5 yıldızlı) açısından yeterli otelin olmaması ➤ Altyapı ve hizmet kalitesinin ihtiyaçlara cevap vermemesi ➤ Kurumlar arası iletişim ve koordinasyon eksikliği ➤ Eğlence ve alış veriş noktalarının yetersizliği ➤ Finansman sorunları ➤ Tesislerin doluluk oranlarının düşük olması ➤ Turizm alanında kalifiye personel eksikliği

FIRSATLAR	TEHDİTLER
➤ Alternatif turizm türleri için potansiyelin yüksekliği ➤ Doğa, tarih ve kültür turizmüne olan ilginin artması ➤ Üniversite kenti olması ➤ GAP bölgesinin artan çekiciliği ➤ Büyüyen dünya turizmi, Türkiye'nin AB adaylığı ve stratejik öneminin artması ➤ İlde dört mevsimin yaşanması ➤ Ortadoğu ülkelerine hitap edecek turistik değerlere sahip olması ve bu ülkelere yakınlığı ➤ Kültür Envanteri çalışmasının yapılmış olması ➤ Turizm olgusuna çabuk adapte olabilecek genç ve dinamik nüfus yapısı ➤ Bölgeye yapılan yatırımların gözle görülür artışı	➤ Ulusal ve uluslararası medyadaki olumsuz yayınlar ➤ Kentin turistik imajının zayıflığı ➤ Coğrafi konum nedeniyle özellikle Irak ve Suriye'de oluşan siyasi istikrarsızlık ➤ İmar ve yapı denetiminin zayıflığı ➤ Kalifiye personelin diğer turizm bölgelerine göçü ➤ Kamunun turizm açısından Batman'daki altyapı yatırımlarına kısıtlı kaynak ayırması ➤ Turistlerin Batman'da kalış süresinin azalmakta olması

Ülke genelindeki son 10 yıllık kamping istatistikleri incelendiğinde, doluluk oranının ilk yıl için %40 olacağı öngörülmüş ve buna göre ilk 5 yıllık satış tahmini (geceleme sayısı) aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır.

Tablo 23. Kamp Karavan Konaklama Satış Tahmini(İlk 5 Yıl)

Gelir Getiren Hizmetler	Yıllara Göre Satış Miktarı				
	1. Yıl	2. Yıl	3. Yıl	4. Yıl	5. Yıl
Çadır Konaklaması	9.000	9.900	10.890	11.979	13.167
Karavan Konaklaması	3.000	3.300	3.630	3.993	4.392

Yatırıma konu tesiste 75 adet çadır, 25 adet karavan ünitesi yer alacaktır. Genel bakımlar vb. nedenlerle zorunlu olarak kapalı kalınacak günler dışında, tesisin yılda 300 gece hizmet vermesi öngörülmektedir. Bir pazarlama yöntemi olarak ortak alan hizmetlerinin (duş, çamaşır yıkama, mutfak ekipmanları kullanımı vb) bedelsiz olması, restoran ve market hizmetleri için ise bir kiralama bedeli karşılığında dışarıdan hizmet alınması öngörülmektedir. Aşağıdaki tabloda yatırıma konu tesisin ilk yılındaki kira bedelleri verilmiş olup, her yıl düzenli olarak belli bir oranda bedel artışı yapılacaktır.

Tablo 24. Kamp ve Karavan Alanı Öngörülen Kira Bedelleri

KAMP ve KARAVAN ALANI	Sayı (adet)	Kira (USD/gece)
Çadır Yeri	75	7,50 USD / gece
Karavan Yeri	25	9,00 USD / gece

3. TEKNİK ANALİZ

3.1. Kuruluş Yeri Seçimi

Yatırım yeri olarak Batman İli seçilmiştir. Batman, konumu itibarıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin merkezinde yer almaktadır. Avrupa'yı Ortadoğu'ya bağlayan İran, Irak ve Suriye sınır kapılarına yakın karayolu ulaşımının yanı sıra şehir merkezinden geçen demiryolu hattı, yıllık yaklaşık 500 bin yolcu kapasiteli Batman Havalimanı'nın varlığı ile yüksek erişilebilirliğe sahiptir.

Çalışmaya konu olan yatırım alanı için Hasankeyf'te Salâhiye Bahçeleri Yürüyüş Rotası üzerinde bulunan Hasankeyf Güney Sahil Şeridi alanı uygun görülmüştür. Doğa ve kültür turizmi konseptinde kurulacak alan; Hasankeyf'e 2 km., Batman'a ise 39 km. uzaklıktadır. Mülkiyet sahibi Milli Emlak Genel Müdürlüğü olup, Hasankeyf yeniden yerleşim çalışmaları kapsamında özel mülkiyet alanları kamulaştırma ile hazineye devredilmiştir. Drenajlı düz zemin üzerinde bulunan alan seçilirken aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilme yapılmıştır.

- Mülkiyet sahibi motivasyonu
- Çevredeki turizm unsurlarının özgünlüğü
- Arazinin uygunluğu
- İklimin uygunluğu
- Ulaşım kolaylığı

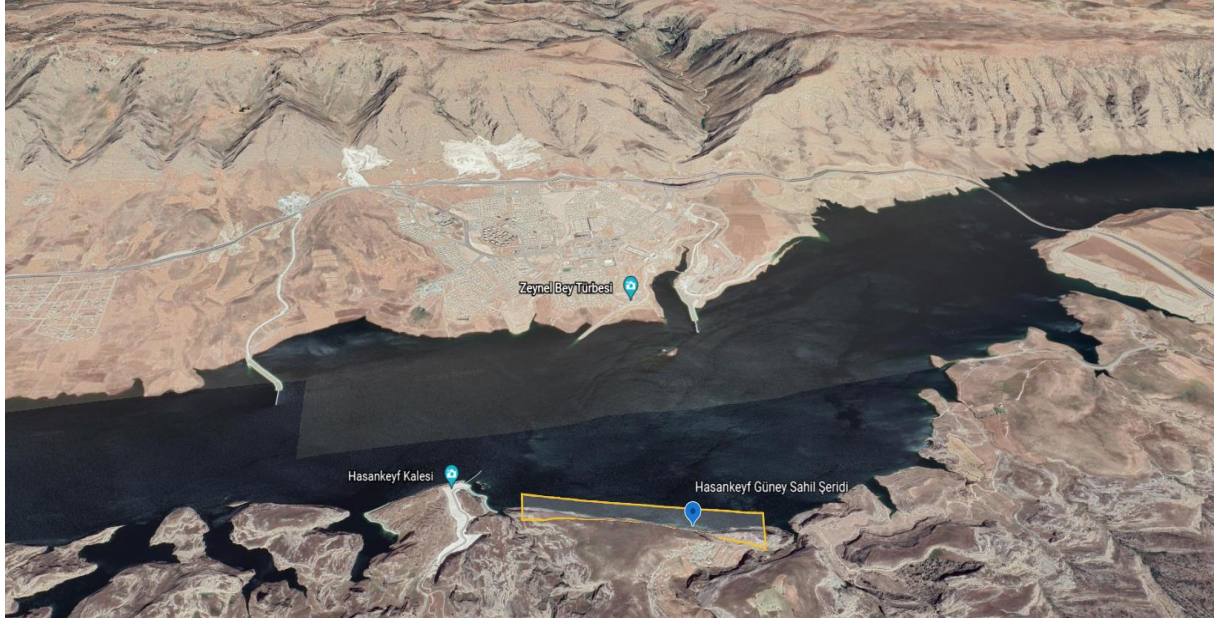
Yatırıma konu kamping alanını kullanacak hedef kitlenin tercihleri incelendiğinde, konaklanacak yerin tarihi, kültürel veya doğal cazibe merkezine yürüme mesafesinde olmasının önem arz ettiği anlaşılmaktadır. Tesisin yakın çevresinde birçok turizm unsuru mevcuttur. Söz konusu turizm unsurlarının bir kısmı aşağıda verilmiştir.

- Hasankeyf Ören Yeri
- Dicle Vadisi
- Ilısu Baraj Gölü
- Hasankeyf Müzesi
- Ulu Cami
- Büyük Saray, Küçük Saray
- Zeynel bey Kümbeti
- İmam Abdullah Zaviyesi
- Artuklu Hamamı
- Sultan Süleyman Koç Camisi
- Er-Rızık Camisi Minaresi
- Zeynel Abidin Türbesi
- Eyyubi Camisi
- Hasankeyf Kalesi
- Asma Köprü
- Şahap Vadisi
- Saha Vadisi
- Atlıhan
- Hasankeyf Uygulama Oteli
- Üçyol Mağara Oteli

Aynı zamanda, seçilen alanın çevresinde hedef kitlenin ilgisini çekebilecek birçok aktivite olanağı da bulunmaktadır. Hasankeyf'in dillere destan çetin mağaralarında dağcılık, doğa yürüyüşü, belirlenen rotalarda trekking, bisiklet binme, off-road, manzara seyri, fotoğrafçılık, at binme, kanyon, yamaç paraşütü, tekne paraşütü, jet-ski, tekne turları, dalış turizmi, kano, yelken sporu yapılabilecek aktivitelerin bir kısmıdır.

Yatırıma konu alanın çevresinde bölge kültürünü yansıtan birçok yöresel ürün de bulunmaktadır. Bunlar; telkâri, tiftik battaniyesi, tiftik seccade, tiftik kilimi yün çorap, kitre bebek, ahşap keklik kafesi, şambörek, içli köfte, kuru dolma, işkembe dolması, türlü, tandır ekmeği, incir, badem, üzüm gibi bölgeye özgü ürünlerdir.

Şekil 8. Önerilen Yatırım Yeri

Kaynak: <https://www.google.com/maps>, 2021

3.2. Üretim Teknolojisi

Kamp karavan tesisinin hizmet akışı, müşteri talebinin başladığı andan itibaren müşterinin tesisten ayrıldığı zamana kadarki süreçleri kapsar. Bu kapsamda, müşterilerin kamp alanına gelişi ile başlayan hizmet akış süreci; müşterilerin resepsiyonda kayıtlarının alınması, kiralama ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanması, çadırveya karavan için uygun yer gösterme, çadır veya karavanlara elektrik hattı çekilmesi, gibi faaliyetleri kapsar. Öte yandan tesis bu akış içerisinde kendi içsel kontrolleri ile ilgili olarak; ortak alanların temizlik kontrollerinin gerçekleştirilmesi, ortak alanların ekipmanlarının (mutfak, duş vb.) kontrolü, çevredeki rutin kontrollerin yapılması ve gerekli raporlamalar gibi faaliyetleri de gerçekleştirir.

Kamping tesisi için gerekli makine ve ekipmanlardan sabit yatırım olarak belirtilen kalemler, yatırımın başlangıcında ve amortisman süresini tamamlayıncaya dek bir defaya mahsus satın alınır. Diğer malzemeler ise, tesisteki misafirlerin kullanımı neticesinde ortaya çıkacak olan ve sürekli temin edilmesi gereken sarf malzemelerdir.

Kriter	Açıklama
Drenajlı Düz Zemin ve Ağaçlandırma, Çevre ve Arazi Düzenlemesi	Tozsuz zemin, tercihen çim veya çim karosu döşeli
Güvenlik	Çit ile çevreden tecrit, gece ışıklandırması, yüksek GSM sinyal seviyesi, güvenlik kamerası, sağlık hizmetlerine yakınlık

Su	Karavanların su depolarını doldurabilmek için çeşme, mümkünse yağmur suyu hasadı ile toplanan
Elektrik	Karavan içi aküleri şarj etmek ya da normal elektrik ihtiyaçlarını karşılamak için, mümkünse kapalı devre yenilenebilir enerji kaynağı ile üretilen
Atık Su Boşaltma Sistemi	Duş ve lavabo suyu boşaltmak için uygun alan, mümkünse gri suyun kullanımı uygulamaları yapılmalıdır, değilse kanalizasyon şebekesine bağlanmalıdır.
Tuvalet Boşaltma Sistemi	Kaset ve/veya depolu sistemler için uygun boşaltma alanı, kompost tuvalet uygulamaları yapılmalıdır ya da kanalizasyon şebekesine bağlanmalıdır.
Tuvalet	10 kişi başına 1 erkek, 1 kadın tuvaleti
Duş	10 kişi başına 1 erkek, 1 kadın duşu, mümkünse 1 evcil hayvan duşu
Çöp	Sıfır atık yönetmeliğine uyguni çöplerin düzenli toplanması ve bakımlarının düzenli yapılması
Karavan Ünitesi	En az 80 metre kare kullanım alanı ve karavanlar arası en az 6 metre mesafe. XXL boyutta karavan için 1 adet en az 100 metrekare kullanım alanlı ünite
Mutfak	Her 10 kişi başına bir ocak ve bulaşık makinesi
Çamaşır Yıkama, Kurutma, Ütüleme	
İdari binai ortak alanların yapımı	Ahşap kaplama ya da ahşap bina, resepsiyon, yönetici odası, tıbbi müdahale odası, ecza dolabı
Tüm Alanın Aydınlatılması	
Sabit Telefon ve Kablosuz İnternet	
Kamp Alanı Trafik Kuralları	

Tablo 25. Kullanılacak Makine Ekipman Bilgileri

Yatırım Kalemi	Nitelik	Temin Yeri
Ortak alanlar için çamaşır makinesi	Sabit Yatırım	Batman
Ortak alanlar için ütü	Sabit Yatırım	Batman
Ortak alanlar için gazlı ocak	Sabit Yatırım	Batman
Ortak alanlar için soğutucu	Sabit Yatırım	Batman
Tefrişat	Sabit Yatırım	Batman
Uydu alıcıları	Sabit Yatırım	Batman

Atık su/yıkama suyu/yıkama suyu tankları	Sabit Yatırım	Batman
Lavabo/klozet/evye/duş bataryası/musluk	Sabit Yatırım	Batman
Çevre düzenlemesi	İnşaat	Batman
Arazi düzenlemesi	İnşaat	Batman
Ortak alanlar, idari bina ve otopark yapımı	İnşaat	Batman
Ortak alanlar için temizlik malzemeleri	Sarf Malzemesi	Batman
Restoran sabit yatırım ve sarf malzemeleri	Dış Hizmet Alımı	Batman
Market sabit yatırım ve ticari mallar	Dış Hizmet Alımı	Batman

3.3. İnsan Kaynakları

Yatırım sonrası işletmede istihdam edilebilecek insan kaynağı potansiyelini anlayabilmek için ildeki nüfusun eğitim kademelerine göre durumu, çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfus içindeki payı ile genç nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranı incelenmiştir. 620.278 nüfusa sahip Batman ilinin son 5 yıla göre eğitim durumunu gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 26. Batman İli Nüfusunun Eğitim Durumu

Yıl	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul veya Dengi Okul Mezunu	Lise veya Dengi Okul Mezunu	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	Yüksek Lisans Mezunu	Doktora Mezunu
2015	57.457	74.782	43.228	62.754	37.485	1.685	333
2016	59.040	68.151	54.004	68.744	41.601	1.728	337
2017	62.682	70.990	55.175	69.826	44.357	3.140	433
2018	50.183	74.737	71.529	76.570	48.508	3.565	459
2019	42.425	39.508	113.284	94.086	52.104	3.989	471

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK, 2021.

Batman'daki çalışma çağındaki toplam nüfus ile çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfusa oranına ait 5 yıllık veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre, ilde çalışma çağındaki nüfusun oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. İstatistiki bilgilere göre Batman'da her üç kişiden ikisi çalışma çağındadır. İldeki çalışma çağındaki nüfus yoğunluğuna karşın yeterince istihdam sağlanamaması Batman'ın göç veren bir il olma statüsüne sahip olmasına neden olmuştur.

Tablo 27. Batman İlindeki Çalışma Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı

Yıl	15-65 Yaş Arası Çalışma Çağındaki Nüfus	Toplam Nüfus	Çalışma Çağındaki Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı (%)
2016	347.212	576.899	60,19
2017	354.651	585.252	60,60
2018	366.400	599.103	61,16
2019	374.559	608.659	61,54
2020	385.652	620.278	62,17

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK, 2021.

İldeki 15-24 yaş arası genç nüfus ile genç nüfusun çalışma çağındaki nüfusa (15-65 yaş) oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre, ilde çalışma çağındaki nüfusun üçte birini genç nüfus oluşturmaktadır.

Tablo 28. Batman İlindeki Genç Nüfusun Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı

Yıl	Genç Nüfus (15-24 Yaş)	Çalışma Çağındaki Nüfus (15-65 Yaş)	Genç Nüfusun Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı (%)
2016	172.119	347.212	49,6

2017	173.839	354.651	49,0
2018	179.571	374.559	47,9
2019	179.571	374.559	47,9
2020	184.472	385.652	47,8

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, TÜİK, 2021.

Kamping yatırımı ile sağlanacak istihdam Batman'daki çalışma çağındaki genç nüfusun çarpan etkisi ile birlikte iş olanaklarını artıracak ve halihazırdaki göçün azalmasını sağlayacaktır.

Tablo 29. Batman İli Göç İstatistikleri

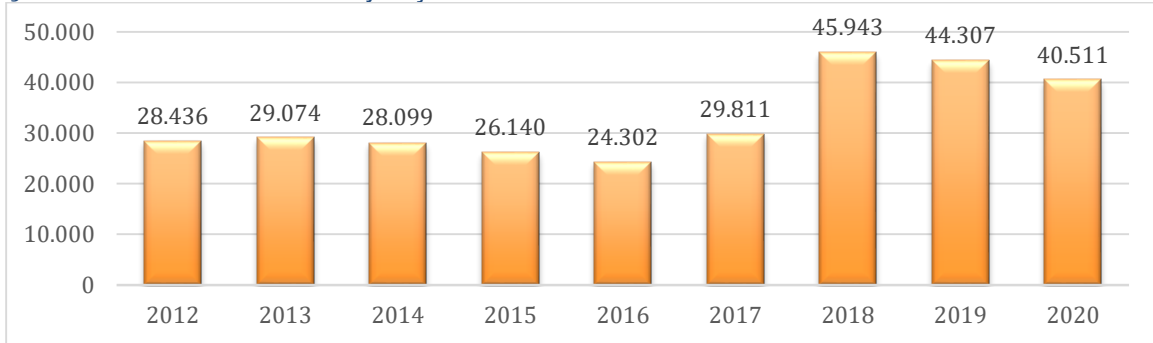
Yıl	Toplam Nüfus	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2015	566.633	18.872	23.216	- 4 344	-7,6
2016	576.899	18.757	21.489	- 2 732	-4,7
2017	585.252	19.889	22.323	- 2 434	-4,2
2018	599.103	23.099	22.525	574	1,0
2019	608.659	20.902	23.325	- 2 423	-4,0
2020	620.278	18.598	17.593	1.005	1,6

Kaynak: TÜİK, 2021.

Genç nüfus 15-29 yaş aralığındaki vatandaşları kapsamaktadır. Batman ilinde çalışma çağındaki nüfusta bulunan her üç kişiden biri bu yaş aralığındadır. Batman ilindeki istihdam yetersizliği nedeniyle iş bulmak amacıyla dışarıya göç eden çalışma çağındaki nüfusun ağırlıklı olarak bu yaş aralığındaki nüfustan olduğunu söylemek mümkündür. Tesiste sağlanacak istihdam bu sorunun çözümüne katkı sunacaktır.

İŞKUR istatistiklerine göre Batman ilindeki kayıtlı işsiz sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Buna göre, 2018-2020 döneminde kayıtlı işsizlikte düşüş yaşanmıştır. 2020 yılı sonunda Batman ilindeki kayıtlı işsizlerin sayısı 40.511 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı % 40,5; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise % 42,0 seviyesindedir.

Şekil 9. Batman İli Yıllar İtibariyle İşsizlik Verileri

Kaynak: İŞKUR Batman 2020 İşgücü Piyasası Araştırma Raporu

75 adet çadır ve 25 adet karavan bulunması öngörülen kamp karavan tesisi için; işletmenin yönetiminden sorumlu olacak bir kamp müdürü, hizmet süreçlerinden sorumlu bir müdür yardımcısı, tüm kayıt ve çıkış işlemlerini ve müşteri ilişkileri süreçlerini gerçekleştirmek üzere 2 adet resepsyonist, 1 muhasebe personeli, 5 adet temizlik personeli ve 3 adet hizmetli (şoför ve bekçi pozisyonları için) istihdam edilmesinin uygun olacağı öngörülmüştür. Bu personellerin maaş bilgileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 30. İstihdam Edilecek Personellerin Unvanı, Sayısı, Maaşı

Unvan	Kişi Sayısı	Aylık Maaş TL/Kişi (Tüm giderler dahil brüt ücret)	Toplam Aylık Gider (TL)	Toplam Yıllık Gider (TL)
Müdür	1	9.500,00	9.500,00	114.000,00
Müdür Yardımcısı	1	7.500,00	7.500,00	90.000,00
Muhasebeci	1	5.000,00	5.000,00	60.000,00
Resepsiyonist	2	5.000,00	10.000,00	120.000,00
Temizlik Görevlisi	5	3.800,00	19.000,00	228.000,00
İdari Personel (şoför, bekçi)	3	3.800,00	11.400,00	136.800,00
TOPLAM	13	34.600,00	62.400,00	748.800,00

Turizm sektöründe işgücü maliyetleri, ülkelerin genel ekonomik gelişmişlik düzeyleri ve sektörel politikalar nedeniyle farklılık göstermektedir. Aşağıdaki tabloda yıllık turist sayısı açısından önde gelen ülkelerde işgücüne ödenen maaşlar her ülkenin kendi para birimi ve TL cinsinden verilmektedir. Buna göre ülkemiz, turizm yatırımları için işgücü maliyetleri açısından avantajlı konumdadır.

Turizm Sektöründe Önde Gelen Ülkeler	2021 Yılı Asgari Ücret (Yerel Para Birimi)	2021 Yılı Asgari Ücret *
Fransa	1539 Euro/ay	15.066 TL/ay
İspanya	1108 Euro/ay	10.847 TL/ay
ABD	7,25 USD/saat	65 TL/saat
Çin	350 USD/ay	2901 TL/ay
İtalya	1376 Euro/ay	13.471 TL/ay
Türkiye	2.825 TL/ay	2.825 TL/ay

(*) 1 Eylül 2021 tarihli TCMB kurları baz alınarak yapılan dönüşümlerde 1 Euro=9,79 TL ve 1 USD=8,29 TL olarak alınmıştır.

4. FİNANSAL ANALİZ

Finansal analizin temelini oluşturan varsayımlar ve açıklamaları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 31. Finansal Analiz Varsayımları

Konu	Miktar	Birim	Açıklama
Çadır Konaklaması	9.000	geceleme	İlk yıl için tahmini geceleme sayısı
Karavan Konaklaması	3.000	geceleme	İlk yıl için tahmini geceleme sayısı
İnşaat Alanı	3925	m ²	Her biri 100 m ² olan 25 adet karavan ünitesi alanı, Her biri en az 10 m ² olan 75 adet kamp çadırı alanı, 200 m ² tuvalet-duş, 300 m ² restoran, 25 m ² büfe alanı,

			50 m ² info noktası, 100 m ² fotoğraf çekim noktası
Çalışma Gün Sayısı	300	gün	Tesisin yılda 300 gün hizmet vereceği varsayılmıştır.
Günlük Çalışma Süresi	24	saat	İki vardiya sistemi ile çalışması öngörülmüştür.
İlk Yıl Kapasite Kullanım Oranı	40	%	İlk yıl için ortalama sektör kapasite kullanım alanının altında öngörülmüştür.
Toplam Yatırım Maliyeti	7.770.340	TL	Sabit yatırım ve işletme sermayesi ihtiyacı toplamıdır.
Sabit Yatırım Maliyeti	7.640.420	TL	İşletmenin kurulması için gerekli toplam sabit yatırım maliyetidir
İşletme Sermayesi İhtiyacı	129.920	TL	İşletme giderlerine göre sabit ve değişken giderlerin karşılanması için gerekli tutardır.
Toplam Yatırım Kredisi	0	TL	Yatırımcı özkaynağı ile yapılması öngörülmüştür.
Toplam İşletme Kredisi	0	TL	Yatırımcı özkaynağı ile yapılması öngörülmüştür.
Dolar Kuru	9,79	TL	1 Eylül 2021 Merkez Bankası efektif döviz kuru baz alınmıştır.
Euro Kuru	8,29	TL	1 Eylül 2021 Merkez Bankası efektif döviz kuru baz alınmıştır.
Makine-Ekipman-Tefrişat	1.2000.000	TL	Türkiye'deki mevcut kamp ve karavan tesislerindeki makine ekipman ve teknolojik alt yapı ile aynıdır.
Taşıt Alımı	350.000	TL	İşletme sürecinde ihtiyaç olacak 2 adet elektrikli triportör ve personel servisi için 1 adet minibüs maliyetidir.

4.1. Sabit Yatırım Tutarı

Tesis için hesaplanan; arazi-arsa, bina-inşaat, makine ve teçhizat, etüt ve proje, taşıt, demirbaş giderleri, genel giderler, beklenmeyen giderler, işletme sermayesi gibi harcama kalemlerine dair projeksiyonlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bütçenin en önemli kalemini oluşturan inşaat giderleri hesaplanırken 24 Mart 2021 tarih ve 31433 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2021 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğe göre hesaplanmıştır. Bu kapsamda, karavan ile çadırli kamp üniteleri için 3. sınıf A grubu yapıların tahmini m² değeri olan 1.360 TL, restoran ve büfe için ise 5. sınıf A grubu yapıların tahmini m² değeri olan 2.970 TL esas alınmıştır. Yapılan tahmini hesaplamalar neticesinde yatırıma konu tesisin sabit tesis yatırımı 7.206.000 TL olarak öngörülmüştür.

Tablo 32. Toplam Yatırım Tutarı

YATIRIM HARCAMALARI	TOPLAM (TL)	(TOPLAM USD)*
A- Arsa Yatırımı	-	-
B- Sabit Tesisi Yatırımı	7.206.000	869.240
1- Etüt Proje	120.000	14.475
2- İnşaat Harcamaları	5.500.000	663.449
3- Makine, Teçhizat, Tefrişat	1.200.000	144.752
4- Taşıtlar	350.000	42.219
5- Demirbaşlar	36.000	4.342
C- Genel Giderler	186.180	22.458
D- Beklenmeyen Giderler	248.240	29.944
Sabit Yatırım Tutarı	7.640.420	921.642
İşletme Sermayesi İhtiyacı	129.920	15.671
Toplam Yatırım Tutarı	7.770.340	937.314

(*) 1 Eylül 2021 tarihli TCMB kurları baz alınarak yapılan dönüşümlerde 1 USD=8,29 TL olarak alınmıştır.

4.2. Yatırımın Geri Dönüş Süresi

Geri ödeme süresi; başlangıçtaki nakit yatırımının, tesisin yaratacağı nakit akışlarıyla kaç yılda elde edeceğini göstermektedir. Bu kapsamda yatırımın geri dönüş süresinin ortalama 5-6 yıl arasında olacağı tahmin edilmektedir.

5. ÇEVRESEL ve SOSYAL ETKİ ANALİZİ

Çevresel Etki Analizi: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen yatırım konularının ÇED değerlendirmesine göre kamp ve karavan alanı yatırımı çevresel etki değerlendirmesinden muaftır. Ancak kamp ve karavan sakinlerinin katı ve sıvı atıklarına yönelik değerlendirme aşağıdaki gibidir.

Yatırım konusu fizibilitede turistler tarafından çevreye atılan atık su ve katıların bertarafı işletme yetkilileri tarafından yapılacaktır. Bu aşamada proje kapsamında istihdam edilecek temizlik personelleri yetkili olup turistlerin çevreye minimum seviyede zarar vermesini sağlayacak tedbirler yangın, çöp, mangal vb. faaliyetlerin önlenmesi gibi faaliyetler işletme tarafından alınarak gerekli yaptırımlar uygulanacaktır. Yaptırımlara ve işletme tarafından belirlenen çevre yönergesine uymayan kamp sakinleri maddi yaptırıma tabii tutulacaktır.

Sosyal Etki Analizi: Yatırımı düşünülen kamp ve karavan alanı kırsal doğa turizmi faaliyetlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bir kırsal turizm faaliyeti olarak değerlendirilebilir. Kırsal turizm ise kırsal kalkınmanın en önemli faaliyetleri arasında gösterilmektedir. Kırsal alanlarda faaliyet gösteren girişimler ve yatırımlar daha çok o bölgedeki gelir seviyesi düşük halka turizm geliri olarak geri dönmektedir. Bu durum sosyal kalkınma noktasında bölgeye ciddi katkılar sağlamaktadır. Turistlerin geceleme sayıları arttığında küçük yerel esnaktan ve halktan temin edilecek temel ihtiyaçlar sayesinde bölge esnafı ve yerel halkın gelirinde artış yaşanacaktır. Bu pozitif etki bölgede gelir artışından başka

yeni istihdam olanakları da yaratacaktır. Yukarıda belirtilen özellikler yatırımın temel sosyal etkileri olarak değerlendirilebilir. Bunun dışında dolaylı sosyal etkiler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Yerli ve yabancı turist ile yerli halkın sosyal anlamda kaynaşması ve kültürler arası etkileşimin artmasına katkı sağlanacaktır.
- Kırsal alandaki göç eğilimlerinin bir istikrara kavuşturulması dengeli ve sürdürülebilir kalkınma hedefiyle uyumlu bir nüfus yapısına ulaşılması sağlanacaktır.
- Kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte, Türkiye’de önemli bir kültürel zenginlik oluşturan Batman’a ait geleneksel el sanatları ve diğer hediyelik eşyalar pazarlanarak yöre halkına ek bir gelir sağlamalarına etki edilecektir.

Bu sayede proje, Batman ve TRC3 Bölgesinin ekonomik ve sosyal gelişimine olumlu bir etki sağlayacak ve refah seviyesinin artmasıyla bölgenin işsizlik ve buna bağlı dışarıya verilen göç sorununun çözümünde de dolaylı olarak fayda sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- World Tourism Organization (UNWTO). 2021. <https://www.unwto.org/resources-unwto>.
- Novelli M. (2005) Niche Tourism Contemporary Issues, Trends and Cases *Routledge* s. 9.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. 2021. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html>
- Eurostat. 2021. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>
- Göktaş L. S. & Çetin G. (2017 Kasım). Özel İlgi Turizmi Olarak Glamping Turizminin Mevcut Durumu: Bir Örnek Olay Analizi Araştırması, 4. *Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*.
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. 2021. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/istatistiki-bilgiler>
- Resmi Gazete. 2021. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210324-3.htm>.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. 2021. <https://www.mevzuat.gov.tr/>.
- Dünya Bankası. 2021. <https://data.worldbank.org/country/turkey?locale=tr>
- Dicle Kalkınma Ajansı. 2021. <https://www.dika.org.tr/>
- Bilgiçli İ. & Altınkaynak F. (2016). Turizm Endüstrisinin Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi: Ekonomi Paradigmasıyla Yaklaşım, *Int Journal of Management Economics and Business, ICAFR 16 Special Issue*
- Türkiye İstatistik Kurumu. 2021. <https://www.tuik.gov.tr/>
- Ernst & Young. 2021. https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey.com/tr_tr/pdf/ey_turizm_sektoru_eylul_2021.pdf
- KOSGEB. 2021. <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/3/destekler>
- TURSAB. 2021. <https://www.tursab.org.tr/assets/assets/uploads/arastirmalar/covid-19-surecinde-turkiye-ve-dunya-turizmi.pdf>

Ek-1: Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler

Yatırımcı tarafından hazırlanacak detaylı fizibilitede, aşağıda yer alan analizlerin asgari düzeyde yapılması ve makine-teçhizat listesinin hazırlanması önerilmektedir.

- [Ekonomik Kapasite Kullanım Oranı \(KKO\)](#)

Sektörün mevcut durumu ile önümüzdeki dönem için sektörde beklenen gelişmeler, firmanın rekabet gücü, sektördeki deneyimi, faaliyete geçtikten sonra hedeflediği üretim-satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan ekonomik kapasite kullanım oranları tahmini tesis işletmeye geçtikten sonraki beş yıl için yapılabilir.

Ekonomik KKO= Öngörülen Yıllık Üretim Miktarı /Teknik Kapasite

- [Üretim Akım Şeması](#)

Fizibilite konusu ürünün bir birim üretilmesi için gereken hammadde, yardımcı madde miktarları ile üretimle ilgili diğer prosesleri içeren akım şeması hazırlanacaktır.

- [İş Akış Şeması](#)

Fizibilite kapsamında kurulacak tesisin birimlerinde gerçekleştirilecek faaliyetleri tanımlayan iş akış şeması hazırlanabilir.

- [Toplam Yatırım Tutarı](#)

Yatırım tutarını oluşturan harcama kalemleri yıllara sari olarak tablo formatında hazırlanabilir.

- [Tesis İşletme Gelir-Gider Hesabı](#)

Tesis işletmeye geçtikten sonra tam kapasitede oluşturmaları öngörülen yıllık gelir gider hesabına yönelik tablolar hazırlanabilir.

- [İşletme Sermayesi](#)

İşletmelerin günlük işletme faaliyetlerini yürütebilmeleri bakımından gerekli olan nakit ve benzeri varlıklar ile bir yıl içinde nakde dönüşebilecek varlıklara dair tahmini tutarlar tablo formunda gösterilebilir.

- [Finansman Kaynakları](#)

Yatırım için gerekli olan finansal kaynaklar; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların toplamından oluşmaktadır. Söz konusu finansal kaynaklara ilişkin koşullar ve maliyetler belirtilebilir.

- [Yatırımın Kârlılığı](#)

Yatırımı değerlendirmede en önemli yöntemlerden olan yatırımın kârlılığının ölçümü aşağıdaki formül ile gerçekleştirilebilir.

Yatırımın Kârlılığı= Net Kâr / Toplam Yatırım Tutarı

- [Nakit Akım Tablosu](#)

Yıllar itibariyle yatırımda oluşması öngörülen nakit akışını gözlemek amacıyla tablo hazırlanabilir.

- [Geri Ödeme Dönemi Yöntemi](#)

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi kullanılarak hangi dönem yatırımın amorti edildiği hesaplanabilir.

- [Net Bugünkü Değer Analizi](#)

Projenin uygulanabilir olması için, yıllar itibariyle nakit akışlarının belirli bir indirgeme oranı ile bugünkü değerinin bulunarak, bulunan tutardan yatırım giderinin çıkarılmasıyla oluşan rakamın sıfıra eşit veya büyük olması gerekmektedir. Analiz yapılırken kullanılacak formül aşağıda yer almaktadır.

$$NBD = \sum_{t=0}^n \frac{NAt}{(1-k)^t}$$

NAt : t. Dönemdeki Nakit Akışı

k: Faiz Oranı

n: Yatırımın Kapsadığı Dönem Sayısı

- [Cari Oran](#)

Cari Oran, yatırımın kısa vadeli borç ödeyebilme gücünü ölçer. Cari oranın 1,5-2 civarında olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Likidite Oranı, yatırımın bir yıl içinde stoklarını satamaması durumunda bir yıl içinde nakde dönüşebilecek diğer varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını karşılayabilme gücünü gösterir. Likidite Oranının 1 olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{(\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar})}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Söz konusu iki oran, yukarıdaki formüller kullanılmak suretiyle bu bölümde hesaplanabilir.

- [Başabaş Noktası](#)

Başabaş noktası, bir firmanın hiçbir kar elde etmeden, zararlarını karşılayabildiği noktayı/seviyeyi belirtir. Diğer bir açıdan ise bir firmanın, giderlerini karşılayabildiği nokta da denilebilir. Başabaş noktası birim fiyat, birim değişken gider ve sabit giderler ile hesaplanır. Ayrıca sadece sabit giderler ve katkı payı ile de hesaplanabilir.

$$\text{Başabaş Noktası} = \frac{\text{Sabit Giderler}}{(\text{Birim Fiyat} - \text{Birim Değişken Gider})}$$

Ek-2: Yerli/İthal Makine-Teçhizat Listesi

İthal Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	F.O.B. Birim Fiyatı (\$)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyet (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı

Yerli Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyeti (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı

Yenişehir Mahallesi Kızıltepe Caddesi No: 6/1 Artuklu / MARDİN

Tel.: 0 (482) 212 11 14 - 0 (482) 212 11 19 - 0 (482) 213 14 92

E-Posta: info@dika.org.tr | www.dika.org.tr

[Twitter](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [YouTube](#) / [tcdicleka](#)

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz